

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií

**SPOLEČNÉ SOUŽITÍ OSOB HOMOSEXUÁLNÍHO
ZAMĚŘENÍ**

(BAKALÁŘSKÁ PRÁCE)

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Jaroslav NEVORÁNEK, Csc.

Vypracoval:

Martin Hubík

Praha červen 2005

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Společné soužití osob homosexuálního zaměření“ vypracoval samostatně pouze s použitím uvedených informačních zdrojů.
Souhlasím, aby práce byla volně komukoliv a kdykoliv přístupná.

.....

Martin Hubík

Děkuji panu Doc. PhDr. Jaroslavu NEVORÁNKOVI, Csc. za velmi užitečné rady a metodickou pomoc při vypracovávání bakalářské práce, mé přítelkyni za trpělivost a mému kamarádovi za otevřenost a upřímnost.

Martin Hubík

Obsah

Úvod		1
1.	Homosexualita není nemoc aneb o co tady vlastně jde	3
1.1	Homosexualita vs. sexuální orientace většinové populace	3
1.2	Základní definice homosexuality, normality a jiných pojmů	4
1.2.1	Jiné sexuální odchylky od většiny	6
1.3	Procentuální zastoupení homosexuálně orientovaných u nás, možné problémy při zjišťování počtů	7
1.4	Rozdíly mimo sexuální oblast	8
	Dílčí závěr	9
2.	Vznik homosexuality	10
2.1	Upřednostňování sexuálních projevů dětí	10
2.2	Sexuální preference u adolescentů	10
2.3	Coming out a jeho důležitost	11
2.3.1	Coming out a rodina	13
2.3.2	Vnitřní konflikt jedince	14
2.4	Teorie vzniku homosexuality	15
2.4.1	Teorie dědičnosti	15
2.4.2	Teorie svedení	16
2.4.3	Teorie genetické předurčenosti	16
2.4.4	Teorie vzniku na základě prostředí a výchovy	16

2.4.5	Teorie zdravotní poruchy	16
	Dílčí závěr	17
3.	Dějiny, vývoj vztahu k jedincům se zájmem o stejné pohlaví	18
3.1	Řecko a Řím	18
3.1.1	Předávání zkušeností	18
3.1.2	Celospolečenská nálada	19
3.2	Středověk	19
3.3	Přítomnost ve vztahu k homosexuálům	20
3.4	Jednotlivé církve a jejich názory	23
3.5	Křesťanská církev a jiné církve	24
3.6	Věřící homosexuál?	26
3.7	Jiné země a homosexualita (Dánsko, USA, VB, Holandsko...)	27
	Dílčí závěr	29
4.	Registrované partnerství	30
4.1	Co je to registrované partnerství	30
4.2	Současný stav ve světě	30
4.3	Vývoj zákona, procesy schvalování	31
4.4	Rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím	34

4.5	Registrované partnerství a církve	34
4.6	Adopce dětí do homosexuálních rodin	35
	Dílčí závěr	38
5.	Druhá strana mince	39
5.1	Rozhovor se zástupem homosexuálně zaměřené menšiny	39
	Závěr	45
	Resumé	47
	Anotace	49
	Annotation	49
	Použitá literatura	50
	Přílohy	52

Úvod

Homosexualita je cizí výraz složený ze dvou slov. Prvním z nich je řecké slovo homo = stejný, rovný. Druhým je pak sexualita, neboli (jak říká jedna z definic) souhrn fyzických vztahů mezi mužem a ženou.

Sexuální orientace většiny z nás je hned po narození zaměřena na osoby druhého pohlaví, ale je zde menšina, která se narodí s preferencí osob stejného pohlaví. Tato minoritní skupina se rázem ocitá v určité společenské náladě, v určitém klimatu, který je určen náboženstvím, dobou, politikou, zvyklostmi. To vše dohromady následně ovlivňuje jejich názory, postoje i chování. Toto chování pak zpětně ovlivňuje názor společnosti, která zaujímá k této menšině nějaký postoj a tak pořád dokola. Jedná se tedy o spojené nádoby, vše souvisí se vším.

Jak říká Procházka: „Aby tito jedinci (muži označovaní jako gayové a ženy jako lesby) mohli žít plnohodnotný život, je třeba, aby jim byla nápomocna heterosexuální společnost, zejména na principu ryzí křesťanské tolerance.“ (Procházka, I. Coming out, str.5, 2002)

Považuji za důležité připomenout, že homosexualita není nemoc. Toto tvrzení není jen mým subjektivním názorem, ale opírá se o poznatky moderní humanistické doby, která považuje za hlavní prvky ovlivňující lidskou sexualitu biologické činitele. Tím, že člověk stojí v živočišné říši nejvýše, je i jeho sexualita složitější než u ostatních živočichů.

Vina v rozdílném vnímání homosexuální menšiny není jen na straně většinové společnosti, ale i na straně homosexuálů, kteří se uzavírají před okolím a vytváří tak dojem něčeho, co nezapadá. Domnívám se tedy, že hlavním problémem je neinformovanost a malá diskutovanost ve společnosti. Mediální diskuse nad zákonem o registrovaném partnerství by mohla tento problém vyřešit.

Domnívám se, že svoji roli má i církev a její názory. V podmínkách České republiky se jedná především o církev křesťanskou. Stanovisko církve je všeobecně

respektován a má svoji váhu. Proto si myslím, že česká společnost nebude příliš tolerantní.

Rád bych touto prací přiblížil téma homosexuality širší veřejnosti, jelikož v souladu s již napsanou hypotézou se domnívám, že neznalost je příčinou mnoha předsudků. Rád bych se podíval na téma homosexuality trochu jinak, více z pohledu „zevnitř“ a z druhé strany. Zároveň bych rád přispěl k větší informovanosti výchovných poradců, sociálních pracovníků a odborné veřejnosti, které se tato práce dostane do ruky. Po jejím přečtení by se měli být schopni orientovat v základní problematice života homosexuálů.

Překážkou při zpracovávání práce je mi nedostatek odborné literatury na toto téma, uzavřenost homosexuální komunity a společenská nálada, která vytvářela zábrany při diskusi na téma homosexuality. Přínosem je pak v době psaní této práce hojně diskutovaný návrh zákona o registrovaném partnerství, jeho postup legislativními cestami a velká obsáhlost příspěvků na internetu.

Téma jsem si vybral jednak z důvodu dlouhodobého zájmu o tuto problematiku, za druhé proto, že se jednalo o originální námět, za třetí proto, aby vedoucí mé práce i oponent neusínali nad stále stejnými tématy kriminality a drog, abych si rozšířil své obzory, byl schopen relevantně kritizovat církev a její názory, jež jsou v rozporu s mými a v neposlední řadě i proto, abych si sám sobě a své mužské ješitnosti dokázal, že mám na to zpracovat tak kontroverzní téma a správně ho formulovat.

1. HOMOSEXUALITA NENÍ NEMOC, ANEB O CO TADY VLASTNĚ JDE

1.1 Homosexualita vs. sexuální orientace většinové populace

Majoritní část populace je orientována heterosexuálně, tedy jsou výlučně eroticky zaměřeni nebo u nich převládá náklonnost k opačnému pohlaví. Homosexuální lidé pak upřednostňují pohlaví stejné. Této své preference si však nemusí být vždy vědomi. Názory odborníků na bisexualitu, kterou rozumíme přibližně rovnoměrné celoživotní zaměření na obě pohlaví, se liší. Nicméně je jistě méně častá než homosexualita.

Většina lidí se chová celý život v souladu se svojí sexuální orientací a identifikací. U homosexuálů to už nebývá tak jednoduché. Někteří z nich své zaměření nerozpoznají po celý život, mohou se cítit heterosexuálními a také tak žijí. Jiní si sice uvědomují své zaměření, ale nechtějí se s ním smířit a odmítají homosexuální pohlavní styky. Další pak z nejrůznějších důvodů navazují vztahy s oběma pohlavími a hodnotí se sami jako bisexuální nebo někdy i heterosexuální. Jsou i tací, kteří mají pohlavní styky jen se stejným pohlavím, přesto se nehodnotí jako homosexuální.

Také někteří heterosexuálové mohou mít sexuální vztahy se stejným pohlavím. Bývá to v období pubertálního hledání a experimentování, jako náhražková sexualita při nedostatku vhodnějších partnerů, např. ve vězeních. Někteří to chápou jako určitý doplněk svého pestřejšího života, prostitutky se homosexuálně chovají z finančních důvodů, může se vyjimečně objevit i krátkodobý citový vztah. Jde zde ale o homosexuální chování, nikoli o homosexuální orientaci.

Homosexualitu nepovažujeme za nemoc ani poruchu, je jedním z možných projevů lidské sexuality. Za zdravotní poruchu je považována jen egodystonní sexuální orientace. Tedy taková, s níž není její nositel smířen a vyrovnán, činí mu psychické

problémy. Stejně tak jako mnoho jiných minoritních skupin jsou i homosexuálové vystaveni určitému tlaku a nepochopení majority.

1.2 Základní definice homosexuality, normality a jiných souvisejících pojmů.

Výraz homosexualita byl poprvé užit Benkertem roku 1869 pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví, čímž mínil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk.

Brzek a Pondělíčková uvádějí homosexualitu jako sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví, celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, což se projevuje tím, že dotyčného jedince vzrušují osoby stejného pohlaví.

Pondělíček homosexualitou rozumí sklon se sexuálně stýkat s osobami stejného pohlaví a považuje ji za úchylku (Pondělíček, I. Každopádně sexualita, str.152). Jako úchylku ji označoval i Radim Uzel (v současné době ji však považuje za jednu z variant sexuálního života, někdy ji označuje jako odchylku od většinové sexuality).

Pojem homosexuál v mnoha lidech vyvolává představu, že se jedná jen o sex. Jeden z předsudků předpokládá, že homosexuální muži a ženy mají větší zájem o sex, že jejich pohlavní život je projevem jakési rozmařilosti. Homosexuální vztahy se však podstatně neliší od vztahů mezi mužem a ženou. Jsou stejně plné citů, žárlení, partnerských radostí i konfliktů. Homosexualita ovlivňuje i životní styl, gayové a lesbické ženy se lépe uplatní v některých povoláních a koníčcích, naopak v jiných profesích a sportech se s nimi setkáváme méně často. Většinou nemají v péči děti, mají méně rodinných závazků, a mohou se tedy více projevovat v jiných oblastech

společenského života. Homosexuální muži se ujali v mnoha zemích odpovědnosti za preventivní kampaň proti AIDS, kterou zareagovali na smrt svých přátel.

Protože homosexualita se zdaleka netýká jen pohlavního života, prosazují se jiná a vhodnější pojmenování pro tento jev. To pomáhá vyčlenit homosexualitu ze sféry zdravotních poruch a ta se tak stává širší součástí společenského života. Z angličtiny pochází výraz gay (čti gej), který se během několika posledních let stal mezinárodním. Ten může zahrnovat i homosexuální ženy, které se však častěji nazývají lesbami. Než o homosexualitě bývá vhodnější hovořit o homoerotickém zaměření. Tento termín totiž zahrnuje i citovou stránku sexuální orientace.

Výraz třetí pohlaví bývá odmítán, protože chápe homosexuála jako zvláštní druh mezi mužem a ženou. Homosexuál si je však vědom své pohlavní role, kterou zpravidla přijal. Navíc podporuje tento výraz vžitou představu o zženštilých gay mužích a drsných lesbických ženách, která se však týká jen malé části všech homosexuálů. Termíny uranismus, tribadismus a kontrární sexuální orientace považujeme za zastaralé. Sodomie a pederastie pak jsou nejen hanlivé, ale i nepřesné, protože označují i jiné jevy než jen homosexualitu.

Osobně mi připadá jako nejlepší postoj k homosexualitě názor MUDr. Hany Fifkové, která homosexualitu považuje prostě a jednoduše za sexuální orientaci.

Určitě jste již někdy slyšeli, že homosexualita není normální, co to však je to „normální“? Normalita je obvyklý stav či proces, jinak řečeno to znamená, že existuje nějaká norma, se kterou se tento stav či proces srovnává. (Akad.sl., s.530)

Dle této definice statické normy je homosexualita nenormální, protože je menšinová a obvyklá je ve společnosti heterosexuality. Ovšem stejně tak nenormální jsou i jiné menšinové projevy, např. leváctví.

Co se týče práva, to nerozlišuje mezi heterosexuálními styky a homosexuálními styky. Oba dva jsou dle práva normální (tedy pokud splňují zákonem dané podmínky - styk je dobrovolný, souhlasný, nesmí způsobovat psychickou ani fyzickou újmu a všichni jedinci musí být starší 15ti let.

Norma biologická tvrdí, že normální je v sexu to, co vede k reprodukci a nebo k plození. Z tohoto pohledu se stávají nenormálními neplodné páry, ale gayové i lesbičky jsou reprodukce schopni a jsou tedy normální.

Norma morální je dalším příkladem. V mnoha zemích ji určuje náboženství a de facto vytváří celospolečenskou náladu a utváří postoje vůči menšině.

Dle individuální normy hodnotíme chování druhých ve vztahu k našim aktivitám. Podle této normy se můžeme dívat na homosexualitu jako normální či nenormální v závislosti na tom, zda-li ji praktikujeme či nikoliv.

Jak je vidět, říci o homosexualitě, že je nenormální je velmi zjednodušené a omezené. Vadí mi i odsuzující nádech slovního spojení nenormální homosexualita. Z osobního hlediska se přikláním k normě pragmatické, podle které je normální to, co přináší duševní a fyzické naplnění.

1.2.1 Jiné sexuální odchylky od většiny

Sexuální identifikace vyjadřuje vnitřní cítění a sebehodnocení. Cítíme se buď mužem nebo ženou a také heterosexuálem nebo homosexuálem. Vedle homosexuality a heterosexuality existují i jiné formy sexuální orientace. Např. bisexualita.

Někteří z nás se cítí bisexuálně orientováni, tedy domnívají se, že je přitahují obě pohlaví a neumí dát přednost buď mužům, nebo ženám. Bisexuální identifikace je častější u žen než u mužů. To zřejmě souvisí s výraznějším psychosociálním a citovým ovlivněním sexuality proti mužskému biologickému pojetí. Dle Brzka a Pondělíčkové je bisexuál člověk, kterého přitahují a vzrušují osoby obou pohlaví přibližně stejně. Dle

autorů se tedy jedná o sociosexuální jev a lze na něj nahlížet z hlediska chování nebo z hlediska osobní identifikace.

Brzek a Pondělíčková dále uvádějí, že heterosexuálové posuzují bisexuály jako druh homosexuálů a homosexuálové je posuzují jako jedince, kteří nemají dost odvahy na to, aby přiznali svoji homosexualitu. Přitom bisexuálové jednají a cítí rovnocenně jako homo i heterosexuálové a oboje si prožívají rovnocenně.

Další variantou je transsexualita. Transsexuál je člověk s opačnou pohlavní identitou. Tedy cítí a jedná zcela opačně, než je jeho tělesné pohlaví, a přeje si "omyl přírody" změnit. Jeho sexuální orientace je většinou, ale ne vždy, heterosexuální v souladu s jeho psychickým pohlavím. To znamená, že tělesně žena se cítí mužem, přitahují ji ženy, ale v tomto vztahu se chová jednoznačně jako heterosexuální muž. Někteří transsexuálové v péči sexuologů podstupují přeměnu pohlaví. Existuje i jejich občanské sdružení Transfórum.

Transvestité jsou naopak muži, kteří se v rámci své změněné poruchy pohlavní identity občas převlékají do ženských šatů a částečně tak žijí v ženské roli. Zpravidla je eroticky přitahují ženy a lékařskou pomoc nepotřebují. Sdružují se v tzv. CD/TV (podle cross-dressing / transvestitismus) sekci. Travestie pak není ani diagnóza, pohlavní identita či sexuální orientace. Jedná se o kulturní fenomén, kdy muži, většinou homosexuální, na jevišti imitují ženy - kulturní hvězdy.

1.3 Procentuální zastoupení homosexuálně orientovaných u nás

Výsledky různých průzkumů se poměrně dost liší. Nejčastěji se uvádí četnost u mužů 4-10 %, u žen pak 1% a výše.

Dle údajů z roku 2004 je v České republice na 500 tisíc homosexuálů. Proč se údaje tak různí a nejsou příliš přesné?

Dle Janošové není ještě homosexualita plně prozkoumaná a společnost se nedělí jen na homosexuály a heterosexuály. Ani průzkumy, které označují větší část homosexuálů u mužů, nejsou zcela spolehlivé, neboť to může souviset s rozdílným sexuálním zráním.

Dalším možným faktem může být, že ženská homosexualita je méně nápadná, tedy méně napadnutelná ze strany okolního prostředí a v důsledku čehož ženy vyhledávají méně často pomoc sexuologa než muži. Vzhledem k tomu, že ženy jsou méně sexuálně aktivní v heterosexuálních svazcích, často se jejich homosexualita maskuje pod diagnózou sexuálních poruch.

Sexuální orientace není často známa ani vlastnímu nositeli. A v neposlední řadě se může stát, že jedinec se chová jako homosexuál proto, že tím sleduje své cíle (zištnost), bojí se vlastního selhání nebo má nouzi (vězení).

Svou roli jistě hraje i otevřenost homosexuálů a strach přiznat vlastní orientaci. Nevím, zda-li jste někdy navštívili homosexuální komunitu u nás, ale z osobní zkušenosti mohu říci, že byla takřka vždy velmi izolovaná a uzavřená. Kluby bez oken, hluboko pod zemí, bezpečnostní dveře, vstup až po zazvonění. Na druhou stranu se není co divit, morálka některých lidí je stále proti a obava z napadnutí ať verbálního či fyzického je na místě.

1.4 Rozdíly mimo sexuální oblast

Je pro mě zajímavé sledovat vnímání homosexuálů ostatními. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že jsem snad ještě nepotkal gaye či lesbu, kteří by byli cítit potem, byli špatně oblečeni či upraveni, reakce některých mě však udivují. Tiché šeptání: „Hele, buzna“ přes ignorování až po hlasité projevy a nadávky typu teplouš, rybíz, buzerant, čokovoko píchač apod. Přitom je zvláštní, jak jsou tito lidé (možná vzdor společnosti) úspěšní, pracovití a společenští. Dle serveru volny.cz mají homosexuálně orientovaní Britové pracující na plný úvazek roční příjem zhruba 55 000 euro. Oproti tomu

heterosexuální jedinci jen okolo 36 000 euro. Lesby jsou na tom o 8700 euro lépe než jejich kolegyně, na které čeká doma muž.

Dle Janošové nelze typizovat univerzálního gaye, tito lidé však častěji než u heterosexuální většiny dbají na svůj vzhled a projevují se někdy až patologickým sledováním vlastního těla a vizáže. (Janošová, P. Homosexualita v názorech současné společnosti, str.30)

Jako jistou snahu o začlenění bývá vnímána velká snaha o prosazení se v profesním životě. Touha dokázat, že být jiný neznamena být horší, vede k často nadprůměrným výsledkům. Této snaze nahrává i absence dětí a větší volnost v osobním životě.

Co se týká vnitřního prožívání, homosexuálové se příliš neliší od heterosexuálů. Jejich prožitky a vnímání světa jsou stejné. Důležitou roli však hraje uvědomění si sebe sama jako někoho, kdo je v menšině a ke komu se společnost staví odlišným způsobem. Toto uvědomění může vést k větší kontrole vlastního jednání na veřejnosti a ve snaze potlačit chování a jednání, ve kterém je homosexuální člověk jedinečný, výjimečný a odlišný.

Ať už se na homosexualitu podíváme z jakékoliv strany, vždy se nám projeví velká svázanost s reakcí okolí. Jak se okolí chová k homosexuálům, tak se oni chovají navenek a toto jejich chování určuje vztah společnosti k nim. Homosexualita není nemoc, ale být homosexuálem není jednoduché. Psychická náročnost spočívá v trvalém tlaku proti tak základní věci, jakou je lidská sexualita. Vedle homosexuality existují i jiné odchylky (bisexualita), jsou však méně časté oproti odhadovaným 5% homosexuálů. Navenek jsou to normální lidé, kteří však mohou skrývat svoji vnitřní jedinečnost ve strachu z reakce okolí.

2. VZNIK HOMOSEXUALITY

Lidé se nerodí stejní. Liší se dle pohlaví a podle toho, co je přitahuje a co preferují. Stejně tak se lišíme i dle sexuální preference a aktivity, tj. zda-li nás přitahuje stejné či opačné pohlaví a zda-li budeme převážně homosexuální či heterosexuální. V odborné literatuře se uvádí, že vznik homosexuality je vázán na geny a vzniká v 6.měsíci těhotenství.

2.1 Upřednostňování sexuálních projevů u dětí

Jak známo, dítě vnímá okolní podněty již od velmi mladého věku. Přestože nerozeznává hlasy rodičů, je schopno vycítit atmosféru. Mezi dvanáctým a osmnáctým měsícem si uvědomuje svoji pohlavní příslušnost a začíná probíhat pohlavní identifikace s rodičem stejného pohlaví a komplementace s rodičem pohlaví opačného. Podle Janošové si tak dítě ujasňuje a přijímá svoji životní roli mužskou, nebo ženskou, která se dotváří do druhého roku života a kolem třetího roku je již nezvratná.

Přestože výchova dítěte probíhá v heterosexuálním smyslu, mezi dětmi probíhají různé sexuální hry, které pomáhají k tomu, aby si dítě uvědomilo vlastní sexuální roli nebo aby posílilo svoji pozici ve skupině.

2.2 Sexuální preference u adolescentů

V období puberty a adolescence může docházet k homosexuálním hrám, které však nemusí mít nic společného se sexuální orientací. Příčinou pak může být závist ke kamarádovi, který má již sexuální zkušenosti, případně nedostupnost partnera opačného pohlaví.

Nejčastěji si svou sexuální orientaci uvědomíme v pubertě. To platí zejména u chlapců, u nichž tehdy dochází k bouřlivým hormonálním změnám, které startují jejich sexualitu. Ty se projeví erotickými sny, fantaziemi, zejména při onanii. Přesto mnoho homosexuálních mužů své touhy dokáže potlačit a neuvědomuje si je. Jejich zaměření se pak může projevit až ve zralém věku, když jsou třeba ženatí a otcové rodin. Většina z

nich však potom uvádí, že si v důsledku společenských zvyklostí nedovolili své zaměření tehdy připustit. U žen je pozdní rozpoznání v důsledku pomalejšího dozrávání jejich sexuality a charakteru jejich erotických vztahů ještě častější.

Romantická zamilovanost, často platonická, také může přispět k rozpoznání sexuální orientace.

Někteří lidé si mohou náklonnost ke stejnému pohlaví uvědomit již v dětství. Stává se, že takový chlapec se platonicky zamiluje do svého učitele, kamaráda či románového hrdiny podobně jako jeho vrstevníci do dívek a žen. Ovšem to nemusí být rozhodující, protože i heterosexuální chlapci si nacházejí své vzory, muže, kteří jim imponují, a rozeznat v dětském věku erotické cítění od klukovského přátelství je těžké.

2.3 Coming out a jeho důležitost

Dle Janošové se jedná, co se týče homosexuální problematiky, o proces, kdy jedinec musí přijmout své odlišné cítění jako základní axiom, z něhož bude nadále vycházet při úvahách o své budoucnosti.

Coming out však zažil každý z nás. V širším smyslu se jedná o proces, kdy si jedinec uvědomuje svoji sexualitu a specifika své individuality.

Rozdílné je časové zařazení coming outu u pohlaví. Zatímco muži si svůj coming out „odbudou“ mezi dvanáctým a šestnáctým rokem, u žen je díky pomalejšímu pohlavnímu dozrávání obvyklý až kolem devatenáctého roku. U mužů se může projevat erotickými fantaziemi, u žen pak často stačí jen silný citový vztah k jiné ženě, problémový dlouhotrvající vztah s partnerem a nebo svou roli sehraje prostředí, kdy se žena ztotožní s lesbickou kulturou.. Janošová srovnává věkové navazování

prvního vztahu u homo a heterosexuálních žen. U heterosexuálních dívek je to přibližně osmnáctý rok života, u homosexuálních pak devatenáctý rok.

Pro lepší chápání procesů v coming outu ho můžeme rozdělit na dvě fáze:

1. Zjištění svého zaměření a akceptování tohoto objevu
2. Další uspořádání života, které vychází ze zjištění vlastní orientace

V první fázi si člověk uvědomuje svoji odlišnost, ale nedovede (nebo nechce) ji pojmenovat. Ve druhé fázi si člověk už přiznává a umí pojmenovat svoji odlišnost a v neposlední řadě je schopen se o toto zjištění podělit i s druhým člověkem.

Co se týká uspořádání dalšího života, nejprve dojde k navazování prvních vztahů a experimentování v sexuální oblasti, zpravidla následuje tvorba trvalejších vztahů a na závěr dochází k plnému uvědomění si své role v životě.

Období coming outu se může projevit i v pohlavním životě. Jednak úzkostí a obavami, které vyplývají z přetrvávajících předsudků a mylných názorů o homosexuálech a které do sebe mladý gay v minulosti vstřebal. Patří sem obava z promiskuitního a sexuálně anonymního chování. To se samozřejmě vyskytuje, ale určitě není typické jen pro gay komunitu. Protože se takoví lidé často vracejí na různá místa seznamování, může člověk nabýt dojem, že tak se chovají všichni.

Zhlédnutí několika pornofilmů také může přispět k utvrzení falešných představ o lásce mezi dvěma muži. Ta zdaleka nemusí být tak uniformní, jak ji video předkládá svému divákovi. Mnoho mužů se při pohlavních stycích bez análního styku zcela obejde, u dalších pak tato praktika doprovází jen projev citově silného vztahu. Ostatně v pohlavním životě mezi dvěma lidmi by vždy mělo platit, že na tom, co činí, by se měli být schopni vzájemně dohodnout a nikdy nelze k ničemu toho druhého nutit nebo očekávat, že on nám musí vyhovět.

Neurotické a depresivní příznaky coming outu se mohou projevit nejrůznějšími tělesnými potížemi. Mezi ně mohou patřit také sexuální dysfunkce. Právě obtíže při dosahování orgasmu, jinak u mužů velmi neobvyklá porucha, je častým projevem. Sexuální touha je v rozporu s odmítáním svého zaměření. I když k sexu přece jen dojde, tak úzkost znemožní dosažení vrcholného prožitku. Podobně se můžeme setkat s poruchou ztopoření pohlavního údu. Tato porucha je však dnes velmi dobře léčitelná. Pokusy o intimní sblížení s osobou opačného pohlaví mohou být u homosexuála pochopitelně neúspěšné a někdy jsou první známkou jiného zaměření.

S podobnými potížemi se můžeme setkat i u žen, přestože jejich coming out nebývá tak intenzivní. Rovněž lesbický sex je zatížen mnoha předsudky a to, co předkládá pornografický průmysl, je velmi vzdáleno od skutečného prožitku dvou žen. Vzhledem k pomalejšímu dozrávání a uvědomování si ženské sexuality může být sexuální porucha ve vztahu s mužem vlastně prvním projevem, který svědčí pro jinou sexuální orientaci.

2.3.1 Coming out a rodina

Z odborné literatury a vlastních výsledků hovorů s homosexuálně orientovanými jedinci pro mě vyplývá, že největší obava v období coming outu je z reakce rodičů a zbytku rodiny. Robert Votruba v knize *Můj život s Vladkem* (ano, ten z první řady *Vyvolených*) popisuje, jak se i v relativně vysokém věku, kdy jeho rodina již věděla o jeho orientaci, bál a váhal s představením nového přítele. Jakoby nové ujištění rodiny, že je skutečně gay a že má nového přítele pro něj bylo stresující.

Tolerantnější bývá většinou matka. Vyhnání z domova či fyzické násilí nejsou časté. Špatně se s orientací potomka vyrovnávají věřící rodiče, kteří mají silnou morálku a představy o rodině a najednou musí přehodnotit svůj život, rozloučit se s vnoučaty a jejich fantazie začíná pracovat a představovat si reakci okolí. Často z neinformovanosti si myslí, že orientaci dítěte zavinili oni sami svojí výchovou, špatným prostředím apod. Všechny tyto skutečnosti ve výsledku přispívají k napjaté atmosféře ve společné domácnosti.

Postoj rodičů je ovlivněn úrovní jejich vzdělání a inteligence a zároveň i kvalitou vztahů uvnitř rodiny.

2.3.2 Vnitřní konflikt jedince, odborná pomoc

Strach z reakce rodičů a okolí je jedním z řady důkazů, jak těžký coming out je. Důležité je i vnitřní prožívání. Pokud homosexuál vyrůstá ve společnosti protihomosexuálně zaměřené, má samozřejmě morálku nastavenou tak, že homosexuál není normální. Společnost utváří jeho názory. V období coming outu se tak dostává do rozporu se sebou samým a se svými představami o tom, co je správné. Tento konflikt v doplnění s výše uvedenými může vést k popření svého vlastního já a své sexuální preference, k těžkým depresím a k nespokojení v osobním životě.

Z výše uvedeného vyplývá, že tento proces není jednoduchý a je psychicky velmi náročný. Výjimkou nejsou suicidní sklony, nespavost, ztráta chuti k jídlu a deprese. Vyhledání odborné pomoci v tu správnou chvíli vidím jako důležitou pomůcku pro zvládnutí této mezní situace. Kam ale zajít a jak se k problému staví odborná veřejnost?

I homosexuál je jen člověk žijící v určitém společenském prostředí. V minulosti se homosexualitou a homosexuálním chováním zabývala více církev, která ji od středověku hodnotila výrazně negativně a stála v pozadí nejtěžších trestů. Dosud je v islámském Íránu pro homosexuály nejvyšší trest. Pak následovalo převažující zdravotnické hodnocení, kdy byla homosexualita prohlášena za chorobu, která vzniká bez zavinění jedince. Kladným znakem této doby bylo zrušení trestnosti homosexuality, následovaly pokusy o její léčení. Někteří psychoanalytici dodnes považují homosexuální chování za projev narušené, psychopatické osobnosti. Zastánci léčení homosexuality se většinou opírají o nábožensky morální hodnocení jevu a vycházejí z odborně nepotvrzených psychoanalytických přístupů. V některých případech pak jejich "léčba" vedla k vážnému poškození pacienta.

Až v posledních dvaceti letech se stává homosexualita běžným společenským jevem, který je ve středu zájmu společensko-vědních odborníků, vznikají emancipační hnutí gay mužů a lesbických žen, jsou uznávána lidská práva sexuálních menšin. Důsledkem těchto společenských změn je zákonné zrovnoprávnění homosexuality a heterosexuality a právní uznání stabilních homosexuálních párů.

Mnoho lékařů a psychologů je dosud ovlivněno tradičními mýty a předsudky o homosexualitě a ne vždy umí správně poradit a svého pacienta kladně přijmout. Vzhledem ke svým postojům se někteří odborníci domnívají, že na základě vlastních osobních zkušeností mohou radit ostatním. Při výběru odborníka je třeba být opatrný, podobně jako při výběru duchovního, na kterého se se svými problémy obracíme. V mnoha případech mohou poradit i gay a lesbické organizace či linky důvěry.

Změna společenských podmínek, odkrytí mnoha tabu vede k tomu, že více homosexuálních mužů a žen se obejde bez lékařské pomoci při vyrovnávání se s homosexualitou. Kladnou roli přitom hrají gay a lesbické organizace, všeobecně dostupné informace ve sdělovacích prostředcích a na internetu. Jsou dostupné i povídky, romány, filmy, dramata a hudební díla s touto tematikou. Vlivem sexuální výchovy a liberalismu se změnily negativní postoje k homosexualitě ve společnosti. Dokonce tak, že poslední průzkumy ukazují, že jsou srovnatelné s vyspělými demokraciemi. Coming out je dnes již menší problém, existuje více možností, jak se s ním vyrovnat.

2.4 Teorie vzniku homosexuality

Jak je z názvu patrné, jsou to pořád jen teorie. Zatím nám věda nepřinesla žádný stoprocentní důkaz o vzniku homosexuality. Osobně se přikláním k teorii genetické předurčenosti a vlivu v prenatálním období.

2.4.1 Teorie dědičnosti

Dle Janošové je tato teorie málo pravděpodobná, neboť riziko dědičnosti u dětí homosexuálů je jen o něco málo vyšší než u dětí z heterosexuálních párů. Další důvod

vidím v malém počtu dětí vychovávaných oficiálně a registrovaně v homosexuálním svazku a oproti tomu počet homosexuálů. Shrnutí: kde by se jich tolik vzalo?

2.4.2 Teorie svedení

Druhá teorie měla své místo v minulosti, dnes je již vyvrácena. Předpokládala, že vliv na utváření sexuální orientace má svedení osobou stejného pohlaví.

2.4.3 Teorie genetické předurčenosti

V roce 1993 byl v časopise Science nazván americký vědec Dean Hamer objevitelem gay genu. Podařilo se mu totiž v Národním ústavu pro výzkum rakoviny dospět k souvislosti mezi homosexualitou a částí DNA v chromozómu X. Svůj vliv má tedy vývoj v prenatálním období. Je zajímavé, že v zárodku má lidské embryo základy obou pohlaví. K diferenciaci dochází asi po 4-5 týdnech. To ještě neurčuje orientaci, ale diferenciace v pátém až šestém měsíci již ano. Podle této teorie dojde během jednoho týdne k hormonální nevyváženosti, která má v konečném důsledku vliv na orientaci. Souvislost může být i s jinými faktory v životě matky (kouření, stres, špatná strava, úraz....)

2.4.4 Teorie vzniku na základě prostředí a výchovy

Tato teorie předpokládá, že přibližně do třetího roku života může prostředí ovlivnit orientaci. Z vlivů prostředí vyzdvihuje rodičovské chování, rozdělení rodiny na dominantní matku a slabého otce, silnou fixaci na matku.

2.4.5 Teorie zdravotní poruchy

I v dnešní době se najde několik lidí, kteří si myslí, že homosexualita se dá léčit. I u nás jsou někteří zástupci KDU-ČSL o této teorii přesvědčeni.

Zpočátku se léčilo hormonálně, později se zkoušela léčba na bázi behaviorální, kdy se u pacientů vyvolávaly nepříjemné pocity ve spojení s homosexuálním tématem. Pacienti pak sice zvraceli během léčby, ale heterosexualita se nedostavila. To vedlo ke zrušení léčby a zároveň to dle některých vyvrací teorii o naučené homosexualitě. Pokud se totiž nedá odnaučit, nedá se ani naučit.

Typy léčby byly různé, někdy až drastické. Jako například podávání hormonů během těhotenství, elektrošoky, začátkem 70.let dokonce i podávání LSD. S rozvojem vědy přibýly i pokusy o neurochirurgické odstranění.

Je zřejmé, že teorií je několik a s největší pravděpodobností se na vzniku podílí více činitelů. Dle Hanky Fifkové je homosexualita výsledkem vrozených dispozic a nitroděložního vývoje, k čemuž se přikláním.

Uvědomění si pohlavní role dítětem je utvořeno již po prvním roce života. V období adolescence dochází k sexuálním experimentům a postupnému uvědomování si vlastní sexuální orientace. Potlačení tohoto uvědomění může vést k problémům ve vyšším věku. U žen je častější kvůli pomalejšímu pohlavnímu dozrávání. Období tohoto uvědomění se nazývá coming out, prožije ho každý z nás a rozhoduje o dalším uspořádání života. Je náročný na okolí i na samotného člověka. Na vznik samotné homosexuality je mnoho teorií, mezi nimiž se dle dnešních poznatků jeví jako nejvíc pravděpodobná teorie genetické předurčenosti. Naopak jako nejméně pravděpodobná se jeví teorie, která říká, že homosexualitě se dá naučit (teorie prostředí a výchovy).

3. DĚJINY, VÝVOJ VZTAHU K JEDINCŮM SE ZÁJMEM O STEJNÉ POHLAVÍ

Nejstarší zmínka o mužské homosexualitě je ze starověkého Egypta a Mezopotámie, kde byla provozována mužská prostituce. Předpokládá se, že určité procento homosexuálních lidí žilo ve všech dobách. Někde bylo toto chování potlačováno, jinde naopak vyzdvižováno.

O ženské homosexualitě se hovoří ve spojení s básničkou Sapphó z 6. stol. př.n.l. Je zajímavé, že to byla vdaná žena, která založila na ostrově Lesbos školu pro dívky. Nazvala ji Múseion a byla zde rozšířena ženská homosexualita.

3.1 Řecko a Řím

Ve starém Řecku měla homosexualita své výsadní postavení, které do té doby a ani po ní ještě nikdy neměla. Byla považována za rovnocennou variantu heterosexuality, za způsob předávání zkušeností. Jak zmiňuje Brzek a Pondělíčková, Platón tvrdil, že nejlepší armáda by měla být sestavena z mužů, kteří se vzájemně milují a inspirují k hrdinným činům. Ve Spartě existovalo mezi vojáky mnoho homosexuálních dvojic a v Thébách z nich dokonce sestavovali elitní jednotky.

Co se týče Říma, jak známo převzal kulturu Řecka a s ní i benevolentní vztah k homosexuálům. Pomalu však nastával obrat a koncem antiky a jejího pohanství, resp. nástupem Konstantina, byli muži přistiženi při styku trestáni smrtí.

3.1.1 Teorie předávání zkušeností

Ve starém Řecku se vyskytovalo několik polyhistorů (Platón), kteří se obklopovali svými učedníky a předávali jim své zkušenosti. Prameny se nezmiňují o ženách, jejich postavení tehdy nebylo na takové úrovni, aby se mohly (a měly čas) vzdělávat. V těchto mužských spolcích panovala rivalita a žárlivost na přízeň mistra. Vztahy byly natolik spjaté, že uvnitř komunit kolem velkých myslitelů docházelo

k homosexuálním stykům, které byly považovány za jeden ze způsobů předávání zkušeností.

3.1.2 Celospolečenská nálada

Jak jsem se již zmínil, Řecko a Řím znamenaly toleranci a benevolenci, v Řecku dokonce i rovnocenné postavení. Do té doby byla mužská homosexualita chápána většinou jako maximálně neetická.

V Číně homosexuální svazky také existovaly, ale byly potlačovány, protože byly považovány za plýtvání silami a bylo to proti Vesmíru a Bohu.

Izrael nepřekvapí – homosexualita byla nepřípustná a byla tvrdě trestána. Tento přístup je ostatně typický pro tuto oblast dodnes.

Záznamy z té doby nám poskytly ještě Aztécká a Incká kultura. Zmínky o homosexuálech v nich však nebyly nalezeny.

3.2. Středověk

Zde je zajímavá první zmínka v Čechách, kdy v roce 1353 vyšel karolínský trestní kodex vydaný Karlem IV obsahující pasáž, podle které měly být homosexuální styky krutě trestány. Je však jasné, že právo reaguje na společenskou událost, homosexualita u nás tedy musela být již před tím.

Středověk je však více svázán s křesťanstvím. Ideálem křesťanství je klasická rodina, bez rozvodů, šťastně až do smrti. Vztah k homosexuálům je jednoznačně záporný. Stačí si přečíst pasáž o Sodomě, kdy v posledních dnech bylo homosexuální chování hojně rozšířeno a mimo jiné proto byla Sodoma zničena. Příchod Konstantina na trůn znamenal začátek dlouhé éry odmítání homosexuality.

V Renesanci došlo na chvíli k obratu. Znovuzrození antiky se projevilo i ve vztahu k homosexuálům, např. Michelangelo se veřejně hlásil k lásce k muži. Církev se

však nevzdávala a např. roku 1591 portugalská inkvizice umučila Brazilku Felipe do Couza – na její počest se od roku 1994 udílí cena za boj za práva homosexuálů.

Celé 17.století homosexualitě nepřálo, malý obrat nastal až v 18.století, kdy v Anglii bylo považováno mít vztah s osobou stejného pohlaví za módní záležitost.

V 18.století byla situace již lepší, úřady zasahovaly jen v případech, kdy se jednalo o urážku společnosti.

V Čechách byla trestána vždy tvrdě, za vlády Marie Terezie byla dokonce důvodem pro trest smrti. Až Josef II. svým rozhodnutím z roku 1787 snížil trest na vězení. Takto bylo nahlíženo na homosexualitu až do konce monarchie.

Jako první světlý bod bývá zmiňován výrok Magnuse Hirschfelda, který označil homosexualitu za vrozenou. To byla reakce na výrok právníka Carla Heinricha Ulrichse, který jí nazval třetím pohlavím. Za myšlenku vrozené homosexuality byla sestavena petice, kterou podepsalo několik tisíc vědců a kteří požadovali odtrestnění homosexuality. Tato myšlenka se dostala až do říšského sněmu, ale nakonec byla zamítnuta.

3.3 Přítomnost ve vztahu k homosexuálům

Ve dvacátém století už byla homosexualita tolerována, přestože byla např. v Německu trestná. Celkově však došlo ke zvětšení svobody a k uvolnění přísné morálky. Důkazem budiž založení spolku homosexuálně zaměřených šlechticů, které povolil císař Vilém II. Následně sice musel být spolek zrušen kvůli skandálům, ale začalo se o homosexualitě hovořit.

Celkově s vývojem vědy se i homosexualita přesunula od křesťanské hříšnosti k vědeckému popisu a zařadila se jako nemoc. Na první pohled žádné zlepšení, ale ve škatulce křesťanství se nedbalo na důkazy. Jako nemoc už se zkoumala a mluvilo se o ní. Bohužel v Německu nastupuje fašismus a vypuká 2.sv.válka.

V Německu se začaly zavírat některé gay podniky roku 1933, vznikl „růžový seznam“ lidí. Německu šlo o šíření rasy, gayové ale mrhali reprodukčními schopnostmi a nebyli spásou. Proto se homosexualita začala postihovat, nejprve byly trestem kastrace a smrt, později skončilo (dle některých odhadů) deset tisíc gayů v koncentračních táborech (mj. i na experimenty lékařů).

Po konci druhé světové války dochází po celé Evropě k postupnému procesu akceptace homosexuality. V roce 1992 přestala být homosexualita označována za nemoc dle WHO.

Začaly vznikat organizace, které se snaží více emancipovat homosexuály. Svým vlivem sahají až do parlamentů jednotlivých zemí a snaží se tak chránit homosexuální menšinu. Vývoj šel tak daleko, že např. v Norsku, Dánsku, Švédsku, Finsku, Irsku a Nizozemí funguje zákon, který trestá diskriminaci homosexuálů v jakékoliv oblasti společenského života.

V České republice byla jako mezi prvními zeměmi zrušena trestnost v roce 1961, kdy začal platit nový trestní zákoník. Před tímto zákoníkem byla homosexualita trestána stejně, jako smilstvo se zvířaty, poté jako trestný čin proti lidské důstojnosti.

Zákon však nebyl vše. Homosexuální svazky mezi plnoletými nebyly trestné, ale stát zakazoval vznik organizací a sdružování, což ve výsledku vedlo i k menší informovanosti lidí.

Homosexuální projevy mimo soukromí byly posuzovány jako vzbuzující veřejné pohoršení. Do konce 80.let se nesměly otiskovat stejnopohlavní inzeráty. Málo informovaná veřejnost si pak vytvářela mnoho předsudků a mylných závěrů. Z toho důvodu si někteří menšinově orientovaní raději brali do svazku osoby opačného pohlaví.

Homosexuální projevy měly obecně velmi nízkou sociální úroveň. Vzhledem k tomu, že neexistovala žádná sdružení, podniky či noční kluby, byly homosexuální styky provozovány v parcích, na záchodcích apod. V těchto podmínkách se samozřejmě

objevilo mnoho psychických problémů. Jak uvádí Janošová, dle lékařského označení šlo o hrubou poruchu motivace, která trvá až do konce života.

U nás byla homosexualita vyškrtnuta ze seznamu nemocí až v roce 1994. Zásadnější změnu pak přinesla revoluce, kdy byla stanovena hranice pro heterosexuální i homosexuální styky na 15 let. O homosexualitě se začalo více mluvit, začínají vznikat organizace jako SOHO (dnes gay iniciativa), začalo se o ní mluvit v médiích, což více informovalo veřejnost a především u mladší generace zvýšilo toleranci. V rámci sexuální výchovy na školách se o homosexualitě i vyučuje.

Zajímavé jsou i průzkumy veřejného mínění. Dle průzkumu z roku 1996 je Česká republika nejméně homofobní na světě, jen 6% obyvatel s homosexuály nesouhlasí.

Na serveru Seznam.cz probíhala veřejná anketa, ze které vyplynulo, že 57,97% respondentů souhlasí se zákonem o registrovaném partnerství. Zúčastnilo se jí 16091 hlasujících a proběhla v den schválení zákona 15.3.2006

V České republice neexistuje mnoho průzkumů veřejného mínění na téma postavení gayů a lesbických žen ve společnosti. Abychom získali co možná nejpřesnější představu o tom, jaké postoje má česká společnost k těmto tématům, zrealizovali členové občanského sdružení Interaktiv.cz vlastní průzkum. (viz. příloha č.4). Dotazníků bylo nashromážděno 630. Průzkum pochází z roku 2003 a vyplývá z něj, že:

Mezi obyvateli České republiky převládá názor, že vztah osob stejného pohlaví je svou kvalitou rovnocenný vztahu heterosexuálnímu (53%) a že citová orientace je vrozeným rysem (73%).

Názor o srovnatelné kvalitě homosexuálních a heterosexuálních vztahů zaujímají spíše ženy než muži a lidé v mladších věkových kategoriích.

16% dotázaných vnímá homosexualitu jako vztah založený převážně na sexuální potřebě.

Jen 11% občanů si myslí, že homosexualita je odsouzeníhodná úchylnka.

Tři čtvrtiny dotázaných považují vytvoření právního rámce - kodifikaci zákona o společném soužití osob stejného pohlaví - za potřebný a souhlasilo by s jeho schválením.

Tento názor zaujímají především lidé z větších měst, s vyšším vzděláním a lidé mladších věkových kategoriích.

Tuto skutečnost potvrzuje i fakt, že neexistenci tohoto zákona považují dotázaní za jeden z prvků signalizujících diskriminaci gayů a lesbických žen v České republice (27 %).

3.4. Názor církve a homosexualita

Problémem církve je, že vychází doslovně z textů, které nereflektují dnešní dobu. Je to krásně vidět na případě homosexuálů. Popis Sodomy v Bibli – ano, uvádí se, že to byl jeden z příkladů úpadku města, ale proč na tom tak kategoricky trvat i dnes? Přitom církev si je vědoma toho, že sexualita je důležitá.

Brash a Cooper dělí postoje náboženství proti homosexualitě do následujících kategorií:

1) zavrhující, trestající

Podle tohoto přístupu pokládá Písmo homosexuální styky a zaměření za nepřipustné a pokud existuje homosexuální věřící, pak by měl tuto svou složku popřít a snažit se změnit svoji orientaci a dokonce ji i zavrhnout.

2) zavrhující, netrestající

Tento přístup zavrhuje homosexuální akty, ale neodsuzuje homosexuální osoby. Toto stanovisko je typické pro katolickou církev. Sexuální akty jsou považovány za nezralé a perverzní. Často nabízeným východiskem je vedle manželství celibát na celý život. V tomto případě je přátelství s osobou stejného pohlaví dokonce doporučováno, ovšem jen pokud neobsahuje sexuální aktivity.

3) přístup s omezením

Homosexuální láska, i její projevy, je vnímána jako přijatelná, ne však tak hodnotná jako heterosexuální. Tento vztah je považován za nedokonalý. Teologické názory připouštějí tuto alternativu a respektují, že homosexuální orientaci nelze změnit. Zastánci tohoto přístupu si jsou vědomi toho, že nelze dosáhnout ideálu ve všech oblastech lidské existence.

4) úplně přijímající postoj

Víra, že homosexualita je částí Božího plánu stvoření, že homosexuální lidé jsou jedním ze znamení bohaté rozmanitosti stvoření a že homosexuální projevy jsou stejně přirozené jako projevy heterosexuální. Nesouhlasí však s chováním, které je založeno jen na sexualitě. Tedy pokud něco stvořil Bůh, jistě to nestvořil jen tak.

3.5 Jednotlivé církve a jejich názory

Evangelická církev

Většina evangelíků je spíše tolerantnější a méně razantní. Například evangelická církev v Lotyšsku sice prohlásila homosexuální svazky jako smrtelný hřích, ale nesetkala se s pozitivní odezvou. V roce 1994 byl v Německu schválen hlavní církevní radou postup, kdy se může homosexuálům udělovat požehnání. Tím přijali homosexualitu jako alternativní způsob života.

Římskokatolická církev

V roce 1992 schválila Katechismus katolické církve, ve kterém uvádí, že ačkoliv sama náklonnost homosexuální osoby není hříchem, přesto je více či méně dostatečně silnou pohnutkou k jednání, které je samo o sobě z morálního hlediska špatné. Proto musí být i samotná náklonnost považována za špatnou.

Jak dále uvádí Augustýn, k pojmu homosexualita najdeme v Katechismu katolické církve poznámku, že se jedná o vztahy mezi muži nebo ženami, které vykazují výlučnou a dominantní přitažlivost k osobě stejného pohlaví. Přestože je tato

přitažlivost v homosexuálních vztazích často velmi silná, nevyjadřuje hlubokou touhu darovat se v lásce druhému, ale je to spíše výraz uspokojení emočně-sexuálního nutkání.

Považuji za důležité upozornit, že hluboce nesouhlasím s uvedenými názory, které se neopírají o skutečnost a vycházejí z neinformovanosti, kostrbatosti a konzervativnosti církve. Paušalizují homosexuální svazky a považují homosexuály za promiskuitní skupinu, která jedná pouze pudově, v touze uspokojit základní potřeby sexu. Absolutně nepřipouštějí možnost citového vztahu mezi dvěma osobami stejného pohlaví, čímž sledují pouze vlastní zájmy kontroly vytváření morálky. Tento přístup dle mého názoru vytváří takové klima, ve kterém se homosexuálové nemohou dostatečně prezentovat a které vytváří prostor pro spekulace.

Řecká pravoslavná církev

Tato církev považuje homosexualitu za formu hříchu, perverzi lidské sexuality a nemoc, která potřebuje lékařskou péči.

Anglikánská církev

V roce 1991 vydala dokument, který považuje soužití homosexuálně orientovaných osob za přijatelné. Takové řešení však zůstalo neschvalované pro kněží, kteří se mají snažit dostát církevnímu ideálu, ale nemusí svoji sexuální orientaci tajit.

Kvakerská církev

V roce 1963 byla tato církev jedna z prvních, která se začala přiklánět k názoru, že by se měly svazky homosexuálů posuzovat dle stejného měřítko.

Metodistická církev

Podobné stanovisko jako u Kvakerské církve.

Kalvínská církev

K otázce homosexuálů zastává jeden z nejtvrděších a nejvíc nekompromisních názorů.

3.6. Věřící homosexuál

Zde se setkávají dva zásadní postoje, které se navzájem vylučují. Jednak je to vnitřní cítění, které říká, že v souladu s církevními hodnotami je třeba být v klasické rodině a za druhé je zde vnitřní hlas, který touží po osobě stejného pohlaví.

Přijmout odlišné erotické zaměření je pro věřícího člověka ještě těžší, než pro ateistu. Křesťanské odmítání homosexuálního chování se opírá o rozšířený výklad Bible, zejména o poselství apoštola Pavla Římanům. Odmítnutí homosexuálního chování neznamena, že je zatracován i člověk. Objevují se i jiné výklady, které připouštějí, že Bible nic nepraví o gayích a lesbických ženách, ale odsuzuje pouze ty, jejichž homosexuální chování nevyplývá z jejich přirozenosti. Otázka homosexuality bývá v posledních letech v církvích více diskutována. To by mělo přispět k tomu, aby věřící homosexuálové neviděli svůj život jako protikladné dilema, v němž se musí vzdát jednoho ze svých já. Víra v Boha i smíření se svým zaměřením jim totiž usnadní dosažení plnohodnotného života v souladu s křesťanskými ideály, na nichž stojí celá naše civilizace.

Možné křesťanské přístupy k homosexuálům se charakterizují jako pro-gay a ex-gay. Oba dva přijímají homosexuálně orientovaného člověka, pro-gay připouští, že je schopen za určitých podmínek žít ve věrném stejnopohlavním páru, ex-gay usiluje o plnou pohlavní abstinenci, ovšem za předpokladu bohatě rozvinutého citového života. Řečeno slovy starých Řeků nahradit eros agapé nebo spíše jej převést na platonickou úroveň. Oba směry však usilují o harmonii osobnosti.

To se již nedaří některým sektám či směrům, které se pokoušejí o "vyléčení" homosexuality. Jejich případné úspěchy jsou však většinou jen krátkodobé a leckdy vytvářejí nešťastná manželství. Právě u věřících však bývá snaha řešit homosexualitu

sňatkem častá. Vždy by se však mělo jednat o zodpovědné rozhodování, protože je velké riziko, že na snahu skrýt svou orientaci doplatí další lidé, manželka a děti.

Snahu o lepší přijetí v církvi projevují sami homosexuální věřící, kteří se sdružují v organizacích křesťanských gayů a lesbiček. Popularita těchto sdružení a jejich schopnost nabídnout svým členům více než pouhou zábavu či sex vede k většímu zájmu o jejich další aktivity. Zapojují se do církevního dialogu na toto téma a zprostředkovávají pro své příznivce pastorační u těch kněží, kteří jim rozumějí a jsou schopni je pochopit v jejich těžkém údělu. U nás má podobný cíl Logos, který má v rámci Diakonie Českobratrské církve evangelické telefonní linku pomoci.

3.7 Jiné země a homosexualita

Sledovat, jak se otázka homosexuálů vyvíjí v jiných zemích, může být zajímavé pro odhad budoucího vývoje i pro vyvarování se chyb, které by u nás mohly nastat. Příkladem nám budiž přístup Dánska, které jako první v roce 1989 přijalo zákon o registrovaném partnerství. Nejliberálnější zákon platí v Nizozemsku (od r. 1998). V Norsku platí zákon o registrovaném partnerství od roku 1993 a ve Švýcarsku ho schválili minulý rok v referendu.

Velká Británie

Velká Británie byla vždy konzervativní zemí, kde se ovšem vzhledem k hospodářskému pokroku objevovaly často věci, které měnily svět. V otázce homosexuálů je situace podobná. Silně věřící Anglie a přesto je její církev tolerantní k této otázce. Nyní je šance uzavírat partnerství a dokonce i adoptovat dítě.

Britská vláda předložila návrhy na registrované partnerství párů stejného pohlaví. Podle návrhu by mohly páry stejného pohlaví legalizovat svůj svazek smlouvou o civilním partnerství.

Gayové a lesbické ženy by pak měli stejná práva jako heterosexuální páry žijící v manželství; měli by stejný nárok na důchod, dědictví po partnerovi a státní přídavky a spadali by do stejné daňové kategorie. Dvojice, které se budou chtít rozejít, budou muset absolvovat formální proceduru, v jejímž rámci by měly oddělit své účty a zajistit

péči, a to nejen finanční, o případné děti, stejně jako při rozvodu. Podle některých médií se očekává, že zájem o registrované partnerství projeví v Británii asi půl milionu homosexuálních párů.

Vládní úřad Women and Equality Unit, který ve vládní administrativě zodpovídá za oblast rovných práv spojených se sexuální orientací, vypracoval v červnu 2003 obsáhlou studii "Civilní partnerství: rámec pro právní uznání stejnopohlavních párů" (Civil Partnership: a framework for the legal recognition of same-sex couples). Tento dokument je konzultačním podkladem k vládním návrhům na zavedení registrací civilního partnerství stejnopohlavních párů. Nastiňuje navrhovaný vznik nového právního statusu "registrovaného partnera" a balík práv a povinností, které by mohly vyplývat z registrace stejnopohlavního civilního partnerství.

Česká republika se přijetím registrovaného partnerství zařadí mezi jiné země, které tuto legislativu již mají (blíže příloha č.:5)

Státy, kde je homosexualita trestána smrtí:

Afghánistán, Írán, Jemen, Mauretánie, Nigérie, Pákistán, Saudská Arábie, Súdán

Státy, kde je uzákoněno registrované partnerství či obdobný svazek:

Argentina, Austrálie, Česko, Dánsko, Finsko, Francie, Grónsko, Island, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Spojené království (Velká Británie), Švédsko

Státy, kde je povolena adopce:

Tasmánie (Austrálie), Západní Austrálie (Austrálie), Dánsko, Island, Nizozemsko, Spojené království (Velká Británie), Spojené státy americké (s výjimkou Arkansasu, Floridy, Mississippi a Utahu), Španělsko, Švédsko

Státy, kde je LG párům umožněno manželství i adopce:

Kanada (Britská Kolumbie, Newfoundland a Labrador, Ontario, Québec, Saskatchewan, Yukon), Nizozemsko, Massachusetts (USA), Španělsko

Homosexualita je známa již od starověkého Egypta a Mezopotámie. Ve starém Řecku byl vztah společnosti vstřícný a prohomosexuální. Od středověku bylo vnímání homosexuality velmi špatné, souviselo s nárůstem vlivu církve. Jedinou světlou výjimkou byla renesance a novodobější Anglie. Od druhé světové války je tento vztah na vzestupu, v Čechách byla trestnost zrušena dokonce už roku 1961. Stát byl naladěn spíše proti, teprve doba po revoluci znamená vzestup vnímání homosexuality širokou veřejností jako součást všedního života. Co se týče církví, jejich názory se liší od trestajících až po církve, jenž plně akceptují homosexuály jako boží dílo. Vliv církve na morálku vede často k potlačování vlastních pocitů, je ale zajímavé, že i silně věřící země mají zákony prohomosexuální – Španělsko, Argentina. Naopak islamistické země trestají homosexualitu smrtí.

4. REGISTRované PARTNERSTVÍ

4.1 Co je to registrované partnerství

Dle serveru partnerství.cz je to institut, který má zajistit právní jistotu pro soužití dvojic stejného pohlaví v daném právním řádu a má upravovat uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich vzájemná práva a povinnosti a práva a povinnosti vůči státu a jeho institucím. Pro některé gaye a lesby je to také důkaz společenského uznání od společnosti.

4.2 Současný stav ve světě

Jak jsem se již zmínil výše, jedna z prvních zemí, která uzákonila institut registrovaného partnerství bylo v roce 1989 Dánsko. Evropské zákony jsou liberální, tedy nezakazují homosexuální aktivity, především na severu, jsou dokonce prohomosexuální a v zákoně tuto otázku řeší způsobem, který nějakým způsobem registruje homosexuální svazky jako něco víc, než jen dvě osoby bez vzájemného svazku.

Ve Francii nazývají jejich institut Pakt solidarity a je výjimečný v tom, že řeší nejen otázku homosexuálních svazků, ale i soužití dvou osob ve společné domácnosti, kteří jsou v příbuzenském vztahu.

Belgie, Švýcarsko a i silně věřící Portugalsko mají právní úpravu, která řeší otázky soužití, ale nezahrnuje zbytek. Upravuje dědictví, bydlení, ale neřeší například vyživovací povinnost.

Spojené státy americké jsou zemí, která dovedla svobodu ad absurdum. Zakazuje a upravuje skoro vše, co se dotýká druhého. Otázka homosexuálů není nařízená federálně, ale řeší si ji jednotlivé státy v rámci své jurisdikce. Prvním státem, který přijal zákon respektující homosexuály, je Vermont v roce 2000. Nemá sice statut partnerství, ale civilního svazku. Ovšem například v Kalifornii, Minnesotě, New Jersey a na východním pobřeží mohou homosexuální páry adoptovat děti.

Jsou státy, které mají tuto problematiku vyřešenou ve své ústavě. Je to například JAR, Ekvádor a Kanada.

I přesto, že v silně věřícím Portugalsku jsou zákony alespoň trochu prohomosexuální, tradičně silně katolická Itálie má sice zákony, které nesankcionují homosexuální páry, ovšem církve zde homosexuální páry staví na okraj společnosti a nepřipouští podobné svazky.

Situace na sousedním Slovensku souvisí opět se silnou vírou, i když se pomalu přibližuje našemu chápání. Např. dle serveru www.partnerstvi.cz ještě v roce 2002 reagoval Ján Čarnogurský na dotaz o budoucnosti gayů a lesbických žen slovy, která vyjadřovala, že povýšení homosexuálních svazků by degradovalo heterosexuální rodiny a relativizovalo by je.

4.3. Vývoj zákona, procesy schvalování

V České republice se první náznak uvědomění si existence lidí s menšinovou orientací projevila v letech 1992 – 1993, kdy se připravovala novela občanského zákoníku.

Zákon však neprošel a teprve v roce 1995 se měl projednávat zákon o registrovaném partnerství. Zákon o RP předložily poslankyně ODS Anna Röschová a Milena Kolářová, neměl podobu dnes schváleného zákona, ale upravoval, podobně jako v Portugalsku, jen dědictví a společné užívání bytu. K projednávání však po několika odkladech vůbec nedošlo kvůli volbám.

2. dubna 1998 zamítla sněmovna v prvním čtení vůbec první ucelený poslanecký návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví. Zákon se odkazoval na zákon o rodině a oproti manželství vyjímal jen společnou výchovu dětí a adopci. Vláda se k zákonu postavila odmítavě. Předkladatelé: Zuzka Rujbrová (KSČM), Jana Gavlasová (ČSSD) a Jaroslav Zvěřina (ODS). Hlasování o zamítnutí tehdy prošlo o pouhé dva hlasy.

2.prosince 1999 na návrh lidovce Cyrila Svobody zamítla sněmovna poslanecký návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. Předkladatelé: Zuzka Rujbrová (KSČM), Jan Zahradil (ODS), Jitka Kupčová (ČSSD) Monika Horáková (US) a další. Návrh v průběhu roku několikrát přežil hlasování o zamítnutí a dvakrát byl vrácen do výborů. Ke schválení ho poslancům doporučila i vláda premiéra Miloše Zemana. Tentokrát to bylo o pouhé 3 hlasy.

17. září 2001 schválil sociálnědemokratický kabinet premiéra Zemana svůj první návrh na uzákonění soužití osob stejného pohlaví. Přípravu iniciovala rada vlády pro lidská práva poté, co sněmovna registrované partnerství už dvakrát odmítla. Návrh předložil ministr spravedlnosti Jaroslav Bureš.

25.října 2001 vrátila sněmovna vládě těsnou většinou hned v prvním čtení návrh zákona o partnerském soužití osob stejného pohlaví k dopracování. Vrácení podpořili všichni lidovci, téměř celá ODS a někteří unionisté. Díky volbám v roce 2002 už ovšem k přepracování vládou nedošlo. Zákon se nevrátil o jeden hlas.

4.února 2004 koaliční vláda premiéra Vladimíra Špidly (ČSSD) podruhé (poprvé v lednu) stáhla z programu návrh zákona o registrovaném partnerství. Norma tehdy prý neměla šanci projít. Premiér Špidla ji doporučil navrhnout jako poslaneckou iniciativu.

18.června 2004 začala sněmovna projednávat návrh zákona o registrovaném partnerství, který jí v dubnu předložila skupina poslanců ze čtyř parlamentních stran. Na přípravě se podíleli i zástupci Gay a lesbické ligy. Předkladatelé: Táňa Fischerová, Vlastimil Ostrý a Pavel Svoboda (všichni US-DEU), Jitka Kupčová a Zdeněk Jičínský z ČSSD, Jan Zahradil a Jaroslav Zvěřina z ODS a Kateřina Konečná a Vladimír Koniček z KSČM.

25.listopadu 2004 prošel tento návrh druhým čtením, aby byl 11. února 2005 opět zamítnut, jako vždy i tentokrát, těsnou většinou jednoho hlasu.

Začátek roku 2006 byl velmi dramatický a mediálně sledovaný. Poslanecká sněmovna postoupila návrh zákona Senátu 2. ledna 2006. Senát jej na své 9. schůzi dne

26. ledna 2006 schválil poměrem hlasů 45:14. Nyní tedy zbývalo vše na prezidentu republiky Václavu Klausovi. O čtrnáct dní později vyzval premiér Paroubek prezidenta, aby podpořil registrované partnerství, čímž zahájil spor mezi hradem a Kramářovou vilou.

17.2.2006 prezident zamítl zákon o registrovaném partnerství (bližší příloha č.:1), k čemuž se premiér vyjádřil: „Musím bohužel konstatovat, že jsem vždy měl z prezidenta dojem, že moc nechápe lidi, kteří se odlišují od obecného průměru, ať v názorech či například sexuální orientaci. A tímto vetem toto mé mínění jen potvrdil.“ Prezidentův postoj k této záležitosti je dlouhou dobu neměnný a odůvodňuje ho tím, že „jednotlivé paragrafy zákona nepřipustně kopírují uspořádání obvyklé pro tradiční instituci manželství.“ Vadí mu hlavně, že u partnerů platí vyživovací povinnost stejně jako v manželství.

Prezidentův tajemník Jakl pozval následně emailem předsedu gay iniciativy Jiřího Hromadu, který se však vyjádřil, že není smysluplné hovořit o zamítnutém zákonu a že prezident debatu rázně ukončil. Hromada setkání připustil až po opětovném projednání ve sněmovně.

Toho se ovšem již prezident Klaus nedočkal. Sněmovna totiž 15.března přehlasovala veto prezidenta a schválila zákon o registrovaném partnerství. Schválení proběhlo opět těsně, pro zvedlo ruku 101 poslanců ze 177 přítomných.

Za zmínku snad stojí ještě výrok poslance JUDr. Ing. Jiřího Karase z KDU-ČSL, který prohlásil k jedné z dřívějších předloh: „Musím bohužel konstatovat, že ani jedna z uvedených úprav nepředstavuje skutečnou pomoc skupinám postiženým homosexuální orientací. To, co tito občané potřebují, není žádný formální svazek imitující manželství muže a ženy, ale především všestranná pomoc na cestě k heterosexuálnímu standardu zdravé populace.“

Dalším zajímavým výrokem je věta poslance MVDr. Mariana Bielesze ze strany US-DEU: „.....jednoznačně odsuzuji soužití osob stejného pohlaví za současné preference vztahu mezi mužem a ženou. Jedině tento totiž umožňuje zplození

potomstva, normální vývoj dětí, kdy dítě jasně ví a rozeznává, kdo je máma a kdo táta...“

4.4 Rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím

Pro srovnání je třeba uvést, co zákon o registrovaném partnerství vlastně obsahuje a upravuje. Především je to právo partnerů dědit po sobě. Dále obsahuje pravidla pro společné zdanění partnerů, právo na informace o zdravotním stavu partnera a vyživovací povinnost. Mezi věci, o kterých se mluví už méně, patří právo užívat byt partnera, právo odmítnout svědectví proti partnerovi a právo zastupovat partnera při styku s úřady.

Jak uvádí Janošová (Homosexualita v názorech současné společnosti, str.60): „Partnerské soužití neznamená totéž co manželství. Zástupci homosexuální minority, ale i ostatní politicky činní lidé, kteří usilují o přijetí tohoto zákona, si rozdíl plně uvědomují. Manželství svou podstatou směřuje k naplnění rodičovské role a k výchově dětí, což u stejnopohlavního svazku za běžných okolností není možné. Hlavní význam registrovaného partnerství tkví v úpravě majetkoprávních poměrů. Cílem je, aby tyto vztahy byly zrovnoprávněny s manželskou dvojicí. Registrovaným dvojicím nebude umožněno církevní uzavírání jejich svazku a ani případná adopce. Partnerské soužití je vnějším stvrzením jedince, že ten, s nímž žije ve společné domácnosti, je mu opravdu nejbližší, že mu v zásadních záležitostech (otázky práv a majetku) náleží spolurozhodování.“

4.5 Registrované partnerství a církve

Prakticky stejně jako se staví jednotlivé církve pro či proti homosexuálům, stejně tak se staví i pro a proti registrovanému partnerství. Je tedy jasné, že církve je většinou proti a to převážně z důvodu, že ho srovnává s uzavíráním manželství, jehož instituci samo vytvořilo.

Je také těžko pochopitelné, proč představitelé katolické církve vyčítají některým homosexuálním mužům promiskuitní chování a zároveň odmítají tak

konzervativní krok, jakým je snaha o stabilizaci párového soužití. Někteří liberálové naopak odmítají tento zákon s poukazem na potřebu minimalizace zásahů institucí do života člověka a ustupující vážnost manželství.

Přitom přijetí registrovaného partnerství umožňuje lesbickým a gay párům stejnou volbu, jako mají heterosexuální páry. Žít jako druh s druhem či družka s družkou. Nebo svůj vztah veřejně, a tedy i právně, deklarovat. To znamená nejen získání právních výhod, ale i přihlášení se ke vzájemné zodpovědnosti.

Je to další posun v celospolečenském vnímání homosexuality jako menšinové, ale plnohodnotné varianty lidského chování a cítění. (vyjádření některých církví v ČR blíže v příloze č.: 2 a 3

4.6 Adopce dětí do homosexuálních rodin

Zřejmě nejvíce kontroverzní otázka. Dle Jiřího Hromady, předsedy Gay iniciativy, je to téma, které vytáhne oponent až ve chvíli, když už nemá co říci.

Většina dětí, které jsou v ČR vychovávány rodiči stejného pohlaví, pochází z předchozích heterosexuálních manželství svých rodičů. Některé lesbické ženy volí možnost umělého oplodnění, které je však v našich podmínkách oficiálně dovoleno pouze heterosexuálním párům, a proto ženy za touto možností buď cestují do zahraničí, nebo se ve výjimečných případech podaří standardní postup nějak obejít. Oficiální statistiky a data vypovídající o počtech dětí žijících v gay rodinách u nás neexistují a nebyly provedeny ani validní sociologické výzkumy, které by se tímto fenoménem zabývaly. Výjimkou je snad práce Jaroslavy Talandové (1997), která provedla sociologický výzkum uvnitř pražské lesbické komunity. Talandová dospívá k závěru, že problematika mateřství není v lesbické komunitě tématem okrajovým a mnoho žen z jejího vzorku artikulovalo touhu v budoucnu dítě vychovávat. Nejčastěji ženy uváděly možnost umělého oplodnění či pohlavní styk s mužem, kterého znají.

Odpůrci homosexuality přicházejí často s argumenty, které mají své zázemí v tradičně konzervativním předporozumění světu a jeho uspořádání. Od snadno

vyvratitelných přemýšlení o tom, zda jsou homosexuálové duševně zdraví, či zda jim zázemí rodiny neumožní beztravné zneužívání svěřených dětí, se pozornost přesouvá spíše k diskusím o tom, nakolik je pro vývoj dítěte jediným zdravým a přijatelným prostředím heterosexuální rodina. Jsou artikulovány obavy z toho, že pro děti vychovávané v jednopohlavních párech bude homosexualita jejich rodičů bolestivým stigmatem. Tento aspekt je však spíše problémem společenské netolerance, nikoliv handicapem samotné homosexuální orientace či homosexuálních aktérů.

Většina dosud realizovaných výzkumů vzešla z obav a pochybností soudů rozhodujících o svěření dítěte po rozvodu heterosexuálního manželství v případě, kdy mělo být dítě svěřeno homosexuálnímu rodiči, či páru. Výzkumy se doposud soustředily převážně na rodiny lesbických matek, kterým byla srovnávací skupinou buď rodina svobodných heterosexuálních matek, nebo klasická heterosexuální rodina se dvěma rodiči (Patterson 2000). Výzkumy, zabývající se rodinami gay mužů, takřka neexistují. To vyplývá patrně z toho, že většina dětí je po rozvodu stále přidělována do péče matky, a proto si lesbické ženy výrazně častěji než homosexuální muži přinášejí do svých pozdějších vztahů děti z předchozích manželství. Také v případě osvojení do vlastní péče se má stále zato, že žena je k výchově dětí "přirozeně" lépe vybavena, a proto jsou častější případy, kdy je dítě osvojeno lesbickým párem než párem gay mužů. Většina dosavadních výzkumů se zaměřovala na rodiny s dětmi z předchozích heterosexuálních manželství nebo na lesbické rodiny, kde jedna z matek byla uměle oplodněna. Rodiny s adoptovanými dětmi zatím zůstávají sociálními vědci nepovšimnuty.

Další častý bod, který se v souvislosti se zvažováním možnosti gay rodičovství objevuje, je obava, zda bude gay pár moci poskytnout přiměřené vzory mužských a ženských rolí, které jsou tradičními očekáváními stále považovány za jediné zdravé rozdělení rolí v rodině. Role maskulinní je přitom jasně vázána na osobu biologického muže, tedy osobu s penisem, a role femininní na biologické ženy, tedy osoby s vagínou. Porušení této klasické komplementarity mužského a ženského prvku zavedl příčiny k obavám o zdravý vývoj sexuální orientace dětí, genderové identity a vnímání genderových rolí. Ani v této oblasti výzkumy dosud nenaznačují žádný významný rozdíl. Kirkpatrick (1981) konstatuje, že v sebeprojektivních testech nebyly nalezeny žádné rozdíly mezi dětmi homo- a heterosexuálních rodičů a obě skupiny se tedy

identifikovaly v souladu se svým biologickým pohlavím. Děti se také nelišily ve volbě oblíbeného televizního programu, televizního hrdiny, oblíbené hry či hračky, které byly v obou skupinách v souladu s konvenčními preferencemi (Green 1978). Určité jemné rozdíly byly zaznamenány v případě rodin lesbických matek, kde se zdá, že tyto matky u svých dcer tak úzkostlivě nelpěly na genderově stereotypních hrách a hračkách a jejich dcery si například hrály i s autíčky či náradím (Stacey 2001). Lesbické matky také častěji inklinovaly k sympatiím s feminismem. Častěji než gay otcové deklarovaly lesbické matky pozitivní dopady výchovy v homosexuální rodině, která podle nich vede děti k větší empatii a toleranci k rozdílnostem (Patterson 2000). V celkovém porovnání se děti vychovávané v gay rodinách nelišily od dětí z heterosexuálních rodin ani ve volbě oblečení, v otázkách budoucího povolání či v představách o rozdělení rolí v domácnosti (Patterson 2000; Stacey 2001). Lesbické matky artikulovaly (v porovnání s rozvedenými heterosexuálními matkami) větší starost o to, aby jejich dcery měly ve svém okolí možnost interakce s dospělými muži. Sociální sítě lesbických matek proto zahrnovaly jak ženy, tak muže, čímž byly dětem zabezpečeny přiměřené rolové identifikační vzory. Obecně se dá říci, že rodiny gay rodičů nežijí sociálně izolovaně, ale udržují živý kontakt jak s generací prarodičů, tak s jinými dospělými příbuznými a přáteli (Kirkpatrick 1981).

V souvislosti s výchovou dětí v homosexuálním páru se také často objevuje námitka, že tato rodinná konstelace bude pro děti tíživým stigmatem. Výzkumy opakovaně ukazují, že děti gay rodičů nevnímají žádné výraznější problémy ve vztazích se svými vrstevníky a většinou se samy považují za oblíbené v kolektivu. Ke stejnému poznání ohledně vrstevnických vztahů dětí gay rodičů dospívají také dospělí pozorovatelé, kteří je hodnotí jako nijak se neodlišující od srovnávací skupiny dětí heterosexuálních rodičů (Patterson 2000).

Registrované partnerství je institut, který zajišťuje vybrané právní úpravy pro homosexuální partnery. Zároveň je to i důležitý důkaz uznání od společnosti. Do jisté míry odráží převažující náboženské vyznání v dané zemi (jsou ale i výjimky jako třeba Španělsko a Argentina). V České republice byl proces schvalování dlouhý a vždy vyrovnaný. 15.března se Česká republika přidala k zemím, které mají zákon upravující život homosexuálního páru. Hlavní výhoda spočívá v úpravě majetkoprávních vztahů a

v gestu zrovnoprávnění gayů a lesbických žen s heterosexuály. Církev je takřka vždy proti, neboť sama vytvořila institut manželství. Přitom registrované partnerství by mohlo snížit promiskuitu párů. Adopce dětí do homosexuální rodiny je jedno z nejvíce kontroverzních témat. Argumenty proti říkají, že dítě nebude mít v životě jasnou představu o roli, argumenty pro tvrdí, že děti z homosexuálních rodin mají větší rozhled a jsou tolerantnější.

5. DRUHÁ STRANA MINCE

5.1. Rozhovor se zástupcem homosexuální menšiny

Využil jsem možnosti a zeptal se na názor svého přítele, jehož považuji za schopného jasně a se znalostí věci definovat problémy a postoje gay komunity v České republice. Společně jsme probrali základní otázky, k nimž se vyjadřuji i v této práci (náboženství a církev, registrované partnerství, adopce dětí atd.). Říkejme mu Tom.

Jaká je podle Tebe teorie vzniku homosexuality? Myslíš, že se může jednat o naučené chování?

„Homosexualita jednoduše nemůže být naučená. Člověk se sice může homosexuálně chovat, například z neschopnosti, nebo nedostatku příležitostí najít si vhodného partnera opačného pohlaví, ale žádným vnějším vlivem, tedy ani vlivem společnosti, se kterou přichází do kontaktu, se to nenaučí a nepřevzme to za své.“ Tom dodává, že i on sám žije dlouhou dobu ve společnosti, která se většinou orientuje samozřejmě na heterosexualitu. Narodil se ve starém režimu, kde homosexualita sice nebyla trestná, ale homosexuálové byli vedeni například v seznamech STB a takové záznamy byly často využívány v manipulaci s lidmi homosexuálního zaměření. „Vlivem většinou smýšlející společnosti se někteří gayové žení a lesby vdávají, bylo to tak před revolucí a je to tak stále. Jen nepatrné množství z nich proto, že v době uzavření sňatku si zčásti, nebo dokonce zcela neuvědomují svou pravou sexuální orientaci. Valná část z nich tak ale činí jen proto, aby se přizpůsobili společnosti, snáze zapadli mezi ostatní ve společensky lépe přijímaném modelu svazku, ale nic to nemění na tom, jak to ve skutečnosti cítí, nebo, dojde-li u nich k projevení pravé orientace se zpožděním, teprve cítit začnou.“

Jaký je Tvůj názor na církev ve vztahu k homosexuálům?

„Církev se domnívá a hlásá, že homosexualita a homosexuální svazky jsou proti rodině, proti Bohu, protože Bůh vytvořil nejprve muže, pak ženu a chtěl, aby právě oni byli spolu a plodili děti. Jednoduché schéma, ale proti němu z hlediska přírody nelze vlastně nic namítat. Brání ovšem za každou cenu i tradiční model a hodnoty rodiny, takže jsou samozřejmě proti jiným svazkům, které ovšem samy nemají jakýkoli záměr kopírovat

rodinu a nebo ji jakkoli nahradit a potažmo jsou i proti jedincům, kteří nesplní přírodní poslání zanechat po sobě potomky. Obecně církve jsou tedy stále zásadně proti homosexualitě, ovšem jejich celospolečenský vliv v této věci naštěstí klesá. Hovořil jsem nedávno s kamarádem ze Slovenska, velmi religiózní země, a on mi říkal, že pomalu zjišťuje, že i jinak silně věřící lidé jsou pro, aby byl přijat zákon o registrovaném partnerství, protože nevidí důvod, proč by dva homosexuální jedinci nemohli být takto sezdáni. Velmi mě překvapilo, že lidé na Slovensku se dokonce podivují i tomu, že je církev stále tak tvrdě proti případné adopci dětí homosexuálními páry, které by prošly procesem registrace, když je to stále zdaleka lepší volba, než aby dítě vyrůstalo ve státě řízeném výchovným ústavu.“ Z Tomových vlastních slov, stejně jako z citací myšlenek jeho slovenského kamaráda je zřejmé, že něco jiného je tedy oficiální stanovisko církve a něco jiného vlastní myšlení věřících a jejich postoje. Otázkou však zůstává, nakolik se samotní věřící dokáží se svým odlišným názorem postavit církvi a nebýt přitom označeni za nehodné být jejími členy, či snad za propagátory homosexuality.

Co si myslíš o registrovaném partnerství, je to pro Tebe jen právní akt nebo něco víc?

„Především je to i pro mě důležité kvůli pocitu rovnoprávnosti. Kromě jistého uznání rovnosti v sobě nese i spoustu důležitých právních prvků a také trochu narušuje obecně platné dogma, že základem státu musí být nutně heterosexuální svazek. Což se samozřejmě mnohým velmi nelíbí.“

Tom se zamyslel i nad tím, proč by homosexuálně orientovaní lidé nemohli mít ono takzvané privilegium manželství, když to nikoho neomezí a když jsou rovni mnohým heterosexuálním bezdětným manželstvím? „Mnoho právních věcí, které zákon o registrovaném partnerství upravuje, by sice bylo možno vyřešit například sepsáním notářsky ověřených smluv, které by mohly upravovat otázky dědictví, společného soužití, ale třeba přístupu k informacím už zdaleka hůře. Tohle jsou ovšem jen prosté věci práva. Věci lásky, duše a důstojnosti člověka jakoby nikdo řešit nechtěl, tady jakoby homosexuál ani nebyl člověkem.“

Nyní je podle Toma pro gaye a lesby už i u nás vše mnohem jednodušší a především je to určitý způsob vyrovnání se se společností, přesněji alespoň částečné dorovnání se většině a pocit, že společnost se přece jen dokázala posunout o kus dopředu. „Privilegium manželství je tradičně vázáno na plazení dětí, je tím zdůvodňována funkce

a posláni rodiny, ale co například neplodný pár, který navíc odmítá adopci? Nebo dva heterosexuální lidé v důchodovém věku? Proč by tito jedinci měli mít privilegium manželství a homosexuální pár nikoli? Proč nemohu žít oficiálně na stejné úrovni a za stejných podmínek s člověkem, kterého jsem si za plného vědomí vybral a se kterým jsme si nejen milenci? Vždyť tohle je dokonce jedna ze základních podstat manželství – být si nejen milovanými lidmi, ale i přáteli a vzájemnou oporou. I kdyby zákon o registrovaném partnerství měl pomoci pouze dvěma lidem, tak má smysl, má cenu za něj bojovat. Nikoho neomezí, nikomu neublíží a dokáže pomoci. O kolika věcech na světě můžeš tohle říct?“

Vždy mě zajímalo, proč se více mluví o gay komunitě a lesbická komunita zůstává spíše v pozadí. A taky, jak je to s pohledem na jejich sexuální život?

„To je dáno především asi faktem, že gayů je mnohem více než leseb. Dávají tak sami o sobě obecně více vědět, jsou častěji viditelní a mnohdy i slyšitelní (smích). Ale i představa sexu mezi dvěma muži tady hraje svou roli. Pro heterosexuální muže je tato myšlenka často nepříjemná a nestydí se projeviti svůj názor, nebo spíše odpor. Pro ženy může být podobná představa naopak vzrušující, ale méně se k tomu veřejně přiznají. Heterosexuálními muži je více akceptovanou verzí homosexuálního styku sex mezi dvěma ženami. Gayové jsou zkrátka méně přijatelní pro tu urvanější a silnější část populace a to jsou chlapi.“

Adopce dětí, jak se stavíš k tomuto tématu?

„Ze svého okolí znám případy homosexuálů, kteří spolu mají léty prověřený vztah a skutečně touží po dítěti. Ženy to mají jednodušší, jedna je jim častěji svěřeno dítě do péče po rozvodu, jednak mají, na rozdíl od mužů, jaksí přirozené dispozice přivést potomka na svět. Pokud si pořídí dítě a vychovávají ho dvě ženy, je to v očích veřejnosti tak nějak v pořádku, ale dvěma mužům dítě do péče svěřit nikdo nechce. Přitom nevidím jediný důvod, proč by se dva muži nemohli o dítě postarat stejně dobře jako dvě ženy. Přitom nehrozí nic takového, že by ho...svedli na scestí.“

K odporu společnosti k adopci dětí do homosexuálních rodin dodává Tom i jeden vlastní pohled na věc, nad kterým by se někteří odpůrci možná měli aspoň jednou zamyslet. „Když vidíš fotky těch opuštěných dětí, jak jsou o Vánocích v děčáku a čekají na svou mámu, která jim před třemi lety řekla, že zítra si pro ně přijde, tak nechápu, jak někdo může říct, že tohle je pro ně lepší.“

Druhou věcí je, že společné dítě + registrované partnerství by mohlo pár stmelit dohromady a zároveň snížit promiskuitu. Funguje to tak i u nejednoho manželství.

Neměl jsi někdy problém se svou orientací při běžném styku se státním aparátem?

„Vůbec ne. Navíc dnes už si to úředník snad ani nemůže dovolit, dávat někomu v práci najevo své osobní postoje. Moje orientace na mě sice není na první pohled patrná, ale zároveň se s ní nikterak netajím. Ovšem je to především moje věc a jako to není privilegium, není to zároveň nic, za co bych se měl stydět a co by mě mělo jakkoli omezovat.“

Můžeš srovnat náladu v ČR a jiné evropské zemi?

„Expozice homosexuálů je v západní Evropě dlouhodobější, lidé jsou více navyklí na způsob jejich prezentace, i na jejich samotnou existenci. Spolužití různých minorit je tam zcela samozřejmé. U nás se dříve všichni chovali stejně, dělali to stejně, vypadali stejně, nebylo zrovna jednoduché nějak čouhat z řady. Pomalu se ale přizpůsobujeme západu, dokážeme mít více pochopení pro odlišnosti a názory, které mohou být s tím většinovým i v rozporu. Je to především o míře tolerance, kterou se, spolu s otevřeností, stále více přibližuje západní Evropě. Prostě žij a nech žít.“

Věřící homosexuál?

„Samozřejmě existuje. A není jich málo. Rozhodně takovému člověku ale nezávidím. Ve věřícím, zvláště mladém, se určitě musí strašně prát, zda-li sloužit Bohu „civilně“ nebo být přímo součástí církve. Druhá cesta ovšem vyžaduje větší omezení se, odhodlání přijmout způsob života, ve kterém bude muset potlačit mnohé své lidské city, nemluvě o některých fyzických potřebách. A rozhodne-li se pro službu Bohu v klášteře, kde jsou jen jedinci stejného pohlaví a navíc mnohdy i stejného zaměření, pak si musí v takovém prostředí odříkat vlastně dvakrát. Je to jako stát v moři a nemoci se napít.“

Co je podle tebe homosexualita?

„Pojď vedle...“ žertuje Tom. „Spíš jsem pro to, aby se to nazývalo homoemotivitou. Je to přece jen především souhrn hodnot, myšlení a prožitků.“ Připouští sice, že jde i o sex, ale ne jen o něj. Kvalitativně ani kvantitativně se naše vztahy neliší od heterosexuálních, snad jen v tom, že gayové jako skupina jsou více promiskuitní. „I v heterosexuálním svazku jsou statisticky více promiskuitní muži, takže když se sejdou dva muži, jak to asi

může vypadat. Nehledě na to, že muži nejsou omezeni menstruací. To myslím vážně. Dvě ženy to v tomhle směru mají ve svém vztahu daleko obtížnější.“

Homosexuální svazky jsou podle Toma také podstatně více emancipované, neboť se najednou ztrácí role pečovatelky o domácnost a živitele. „Nerozhodnou-li se pro to kopírovat tradiční role heterosexuálního vztahu, což se stává málokdy, jsou v domácnosti najednou živitelé dva a tak i žehličkou musí nakonec většinou vládnout oba.“

Zkus definovat základní problémy, se kterými se gay a lesbická komunita v ČR potýká.

„Definovat? Není to jednoduché, ale aspoň ve zkratce řeknu hloupost, politikaření, přetvářka, omezenost a stále malá, ale naštěstí rostoucí tolerance.“

Souhlasíš s postoji, které proklamuje gay iniciativa, resp. uznáváš jí jako svoji zastupující organizaci?

„V obecné rovině ano, souhlasím, zastupuje v podstatě názory a zájmy gay a lesbické komunity, zastupuje tedy na veřejnosti i mne a s valnou částí jejích názorů se mohu ztotožnit. Snad i většina dalších z nás z této komunity. Samozřejmě jsou v některých prohlášeních obsaženy i body, se kterými nemusí každý z této menšiny zcela souhlasit, ale to je stejné jako fakt, že ne všichni gayové a lesby podporují registrované partnerství. Což ovšem vidím už jako problém, protože pro svůj vlastní strom, o který nechtějí pečovat, nevidí les zájmů a potřeb jiných, osudem jim přitom tak blízkých lidí.“

Domnívám se, že homosexuální menšina se uzavírá před společností, myslíš, že ano, proč?

„Nemohu ti tvůj pocit bohužel vyvrátit, protože něco pravdy něm je. Ale je to dáno především historií, homosexuálové se odedávna museli skrývat, tajit své schůzky, na kterých ani nešlo o sex, jako jen o to být pospolu se spřízněnými lidmi a bavit se otevřeně a takříkajíc po svém. A trochu to v nás přetrvalo. Strach z napadení většinou, z odsouzení, z problémů v práci, kdyby tě někde zahlédl nějaký kolega... Ale vedle toho je tu i jistá snaha vytvořit a uchovat si tajemno, potřeba mít své místo, kam není vidět, kam nemůže nikdo, kdo není zasvěcený našemu chápání života. Homosexuál sám sebe občas chápe jako součást zvláštního, výjimečného světa. Ale zároveň neznám jediného homosexuála, který by odmítal komunikovat s heterosexuály a nějak se

uzavíral jejich společnosti. Vydělit se jakkoli ze společnosti a života v ní v absolutní možné šíři homosexuálové určitě nechtějí.“

Považuji především gaye za úspěšné v pracovním životě, o lesbách se však v souvislosti s pracovními úspěchy příliš nemluví, můžeš to srovnat, vyvrátit nebo potvrdit?

„O lesbách se přece jen mluví méně, než o gayích, což ovšem neznamená, že nejsou. Stejně tak to neznamená, že nejsou úspěšné. Jenom tě, zaslepeného heterosexuála, ani nenapadne, že ta úžasná, slavná a bohatá modelka, co ji máš nad postelí na plakátu by mohla lesba. A k tomu, že třeba žije s tou slavnou tenistkou... O kolika herečkách, které ve filmu dokonale hrají role matek a manželek a miliony lidí je zbožňují víš, že jsou lesby? Je to úplně stejné jako s gayi. Některé jsou obyčejné, neprůbojné, jiné ostré jako žiletka, velmi vzdělané a vedou obří podniky. Ale v průměru jsou úspěšnější, než heterosexuální ženy. Opět stejný model – mají více času na sebe a svou práci a mají mnohdy navíc i potřebu dokázat si, že nejsou ničím méně než jiné, „normální“ ženy. Nebo dokonce než muži. A když se pro takový souboj rozhodnou, málokdy prohrávají.“

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažil o zodpovězení základních otázek, které by mohl mít kdokoliv z nás. Po přečtení této práce by si měl člověk ujasnit základní pojmy a být schopen se orientovat v základní problematice homosexuality a života homosexuálů.

Proces schvalování zákona o registrovaném partnerství měnil situace ze dne na den. Překvapilo mě, kolik negativních reakcí se objevilo a jaké různé (a leckdy nesmyslné názory) se objevovaly. Je pro mě nemyslitelné mít cokoliv proti gayům či lesbám, přijde mi to nesmyslné a zbytečné, nijak mě neomezují a nic mi nedělají.

Vzhledem k mým hypotézám jsem se rozhodl zabývat se problematikou homosexuálů podrobněji. Dospěl jsem k závěru, že vztah společnosti k homosexuálům není v České republice tak špatný, jak jsem předpokládal. Z různých dotazníků, průzkumů i reakcí na proces schvalování vyplývá, že česká společnost je většinou prohomosexuální. To je v protikladu s mojí hypotézou. Buď je ČR málo religiózní, nebo zde není názor církve tolik všeobecně přijímán. Spíše se přikláním k malé religióznosti.

V souladu s hypotézou se ukázalo, že diskuse nad zákonem o registrovaném partnerství skutečně pozitivně odstartovala hlubší zájem o tuto problematiku a přispěla tak k větší akceptovatelnosti homosexuality společností. Dovolím si tedy tvrdit, že neinformovanost byla příčinou mnoha spekulací a nepodložených představ.

Cílem mé práce bylo rozšířit obzory odborné veřejnosti a podívat se na problém homosexuality z jiného pohledu. Snažil jsem se alespoň pomocí rozhovoru dát prostor pro vyjádření i druhé strany a věřím, že se mi podařilo splnit cíl nalezením několika zajímavých souvislostí.

Skutečnost, že se Česká republika připojila k zemím, jež mají právní úpravu rozhodující o společném soužití osob homosexuálního zaměření, vítám. Argumenty některých našich poslanců především z KDU-ČSL považuji ve 21. století za směšné.

Málokdo si dovede představit, jak je psychicky náročné být v neustálém tlaku, který je proti Vaší sexuální orientaci. V případě Vaší heterosexuální orientace si představte, že názor společnosti je opačný než nyní a že stát privileguje homosexuální zaměření a že se společnost staví proti tomu, co cítíte. Vy osobně to také tak můžete cítit, neboť jste součástí společnosti. A pak buď potlačíte svou přirozenost a budete se záměrně zajímat o osoby stejného pohlaví, nebo se smíříte se svou sexualitou a přiznáte si tu „špatnou“ heterosexuální orientaci a dále budete plánovat svůj život. Představa tohoto obráceného modelu zní absurdně, ale přesně tak to je v otázce homosexuality.

Odsuzovat homosexuální jedince kvůli jejich orientaci považuji za hloupé a zbytečné. Domnívám se, že tento názor může mít jen málo informovaný člověk, který se bojí neznáma a který si nepodloženě myslí, že ho homosexuální komunita v něčem omezuje. Druhou možností je pak věřící člověk, který převzal svůj systém hodnot od církve, či je tak přesvědčen ze svého úhlu chápání víry.

Resumé

Tématem práce je Společné soužití osob homosexuálního zaměření. Toto téma jsem si vybral na základě dlouhodobého zájmu o tuto problematiku a ve snaze psát na téma, které není příliš obvyklé.

Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol, přičemž v první z nich popisují základní definice a zařazují homosexualitu do skupiny, ve které ji budu dále popisovat, ve druhé kapitole se zabývám teoriemi vzniku homosexuality a jejím vývojem, ve třetí je to pak popis historického vývoje s ohledem na církve až po současnost. Registrované partnerství je tématem čtvrté kapitoly, po níž následuje názor gaye na několik základních otázek.

Většina lidí se rodí s heterosexuální orientací. Kolem 5% populace je však od narození předurčeno k preferenci osob stejného pohlaví. Nynější názor se přiklání k tomu, že se tak děje na základě genetické předurčenosti.

Vzhledem k obsáhlosti pojmu normalita je příliš jednoduché nazvat tento jev nenormálním. Vhodnější výraz je menšinový.

V období vývoje jedince dochází nejčastěji v pubertě k jevu zvanému coming out, kdy si každý mladý člověk uvědomí svojí sexuální orientaci. V užším slova smyslu se tímto termínem označuje uvědomění si orientace u homosexuálního jedince.

Od starověku byla vždy část populace homosexuální, přístup k ní se však lišil. Období starověkého Řecka znamenalo vstřícnost, nástup církevní moci ve středověku byl naopak spojen s protihomosexuálním myšlením. Obrat nastává na okamžik v renesanci, v novověkých dějinách až v Anglii. Většina církví do dnešní doby není ochotna akceptovat homosexuální svazky, natož pak přijímat do svých řad homosexuální jedince. Staví se i proti registrovanému partnerství.

Potřeba zákona, který by legálně upravoval vztahy páru osob stejného pohlaví vzniká s rozvojem moderního právního státu. Ve světě existuje několik přístupů ke

svazku homosexuálů. Od trestu smrti (Írán) až po povolení adopce (Španělsko). Zásadním problémem při schvalování zákona o registrovaném partnerství bývá otázka adopce dětí. Obecně postoj a stav tohoto zákona vyjadřuje převažující náboženské cítění v dané zemi a míru společenské tolerance. Přitom neexistuje jen v rovině právní, ale je i vyjádřením společnosti k akceptaci minorit a výpovědi o míře její tolerance.

Práce je vedena převážně teoreticky a poznatky v ní obsažené jsou získány z odborné literatury, časopisů a novin a především z internetových stran.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií Brno

Anotace

Práce obsahuje srovnání homosexuality s normalitou, základní definice souvisejících pojmů a různé přístupy k ní. Zmiňuje se o postoji církve, uvádí základní teorie vzniku homosexuality a systematicky popisuje její vývoj u člověka. Sleduje zhruba historický vývoj a detailněji se zabývá zákonem o registrovaném partnerství. Popisuje postoj církve k otázce adopce dětí, kterou srovnává i mezinárodně. V rozhovoru uvádí i názor homosexuála na základní otázky diskutované ve společnosti.

Klíčová slova: Homosexualita, Coming out, Normalita, Sexuální orientace, Sexuální odchylky, Registrované partnerství, Sexuální preference, Sexuální experiment, Homoemotivita, Církev, Náboženská tolerance.

Annotation

The work contains compare between homoexuality and normality, basic definitions of incidental notions and different attitudes to it. It alludes to the position of the Church, it shows data about basic doctrines of homosexual beggining and shows systematically human development. It follows the historical development and it is engaged in law enactment in more datail. It also shows the attitude of the Church towards adoption and it`s international comparision. It also shows the opinions of a homsexual in an interwiev.

Key words: Homosexuality, Coming out, Normality, Sexual orientation, Sexual anomaly, Registred fellowship, Sexual preference, Sexual experiment, Homoemotivity, Church, Religious toleration

Literatura

- 1) Augustýn, J. Sexualita v našem životě 1.vyd., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995
- 2) Brzek, A., Pondělíčková-Mašlová, J. Třetí pohlaví? 1.vyd, Praha, Scientia medica, 1992
- 3) Fifková, H. O sexu s Hankou, 1.vyd.Praha: Grada Publishing, 1998, 120s. ISBN 80-7169-673-0
- 4) Janošová, P. Homosexualita v názorech současné společnosti. 1. vyd., Praha: UK, Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5
- 5) Kirkpatrick, M., Smith, C., & Roy, R. 1981. *Lesbian mothers and their children: A comparative survey*. In American Journal of Orthopsychiatry, 51: 545-551.
- 6) Klimeš, L., Slovník cizích slov, 6.vyd., Praha, SPN, 1998, ISBN 80-04-26710-6
- 7) Kolektiv autorů. Akademický slovník cizích slov, 1.vyd.Praha: Academia, 1998, ISBN 80-200-0607-9 (s.530)
- 8) Matějček, Z. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. 1.vyd., Praha, Naše vojsko, 1992
- 9) Morus, R., L. Světové dějiny sexuality. 2.vyd.Praha: Portál, 1994
- 10) Patterson, Ch. J., 2000. "Family Relationships of Lesbians and Gay Men" In Journal of Marriage and the Family 62: 1052-1069.
- 11) Pondělíček, I. Každopádně sexualita. 1. vyd. Praha: Michal Zítko-Otakar II, Orbis, 2000
- 12) Procházka, I. Coming out, 1.vyd.Brno: STUD, 2002, ISBN 80-238-8850-1
- 13) Stacey, J. 2001 (*How*) *Does the Sexual Orientation of Parents Matter?*," April American Sociological Review (ASR),
- 14) Talandová, J. 1997. *Sociální postavení lesbických žen*. L- klub Lambda: Praha
- 15) Uzel, R. Mýty a pověry o sexu, 1.vyd.Praha: Práce, 1990, 160s. ISBN 80-208-169-3
- 16) Tůma. V. Problém homosexuality ve světě evangelia, 1.vyd.Středokluky: Zdeněk Susa, 1996, 37s ISBN 80-901910-4-5
- 17) Votruba, R., Můj život s Vladkem , Praha, SinCon, 2005, ISBN 80-903672-9-1
- 18) Zvěřina, J. Lékařská sexuologie. 1.vyd.Praha: Nakladatelství odborné literatury HaH, 1992

- 19) Doležal, J.X. Lidský rozvoj po katolicku, Lidové noviny, 5.8.2003, str.3
- 20) Vaculíková, V. Teoreticko právní aspekty zakotvení institutu soužití osob stejného pohlaví v právním řádu ČR. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Právnická fakulta, Katedra teorie práva, 2003
- 21) www.004.cz
- 22) <http://comingout.stud.cz/co-nejintimnejsi/>
- 23) <http://comingout.stud.cz/co-nejintimnejsi/>
- 24) <http://web.volny.cz/clanek/~volny/IDC/46868/> ze dne 30.1.2006
- 25) <http://comingout.stud.cz/co-zlocin/>
- 26) <http://comingout.stud.cz/co-prstynky/>
- 27) <http://comingout.stud.cz/co-budeskamaradit/>
- 28) http://comingout.stud.cz/co-krok_do_komunity/
- 29) <http://comingout.stud.cz/co-proczrovnaja/>
- 30) <http://comingout.stud.cz/co-cojeto/>
- 31) www.gay.cz
- 32) www.hiv/aids.cz
- 33) www.kluci.cz
- 34) www.lesba.cz
- 35) www.partnerství.cz
- 36) <http://partnerstvi.stud.cz/rp-informace/rp-historie.phtml>
- 37) www.poradna.katolik.cz
- 38) www.reg.partnerstvi.cz
- 39) www.stud.cz/rp-2006/
- 40) www.stud.cz
- 41) www.vlada.cz

Přílohy

- 1) Prohlášení prezidenta republiky Václava Klause na mimořádném tiskovém
brífinku k zákonu o registrovaném partnerství 1
- 2) Společné stanovisko deseti církví k přijetí zákona o registrovaném partnerství
homosexuálů 3
- 3) Stanovisko Synodní rady ČCE k otázce zákona o registrovaném partnerství 4
- 4) Průzkum na téma Postavení gayů a lesbických žen ve společnosti 5
- 5) Jednotlivé státy světa dle přístupu k homosexualitě 9

**Prohlášení prezidenta republiky Václava Klause na mimořádném tiskovém
brífinku k zákonu o registrovaném partnerství**

16. 2. 2006, Praha

Je to zcela výjimečné a je to prakticky poprvé, že se scházíme na brífinku k oznámení stanoviska prezidenta republiky ke konkrétnímu zákonu. Je k tomu však velmi vážný důvod. Není to zákon ledajaký. Týká se klíčových mezilidských vztahů.

Zákon vznikl jako poslanecká předloha, ke které měla vláda mnoho výhrad, ale navzdory názoru vlády z května 2005 předseda vlády dnes, po devíti měsících, zákon vášnivě obhajuje.

Za relevantní považuji i to, že byl tento zákon v Poslanecké sněmovně schválen pouze 86 hlasy.

I kdybych jako prezident neměl v této věci jednoznačný a vyhraněný názor, trval bych na tom, že takto zásadní zásah do právní úpravy mezilidských a dokonce partnerských a intimních vztahů lidí, musí podpořit většina poslanců, čili že zákon musí dostat alespoň většinu 101 hlasů. To nelze – z mého popudu – zařídit jinak, než mým vrácením tohoto zákona parlamentu. Právě toto dnes činím a právě toto touto formou oznamuji. V průběhu dnešního odpoledne zašlu předsedovi Poslanecké sněmovny své obšírné stanovisko, proč tak činím. V okamžiku, kdy bude stanovisko v Poslanecké sněmovně předáno, bude předáno i médiím.

Nyní několik obecnějších poznámek. Ohrazuji se vůči jakýmkoliv spekulacím, že nepodporuji či bagatelizuji význam odstraňování diskriminace spojené se sexuální orientací lidí. Toto je politováníhodné nepochopení mých postojů a bohužel i obsahu samotného zákona, který není liberalizační normou, ale bezprecedentním rozšířením státní regulace mezilidských vztahů.

Můj názor na tento zákon je dlouhodobý a neměnný a mé důvody proti jsou jak konzervativní (jednotlivé paragrafy zákona nepřipustně kopírují uspořádání obvyklé pro tradiční a odvěkou instituci manželství a rodiny), tak liberální (zákon umožňuje jednomu registrovanému partnerovi, aby vymáhal na druhém registrovaném partnerovi pod pohrůžkou státní donucovací mašinérie různá plnění, což může mít ospravedlnění výlučně v případě dětí a rodiny, tedy v případě manželství, ale ne u jiných mezilidských vztahů).

Obvyklé mezilidské vztahy se také nevyznačují tím, že jsou oficiálně státem povolené či registrované jako jedna ze státních institucí. O tom ale v této chvíli také debatu

nevedeme. Vedeme ji o konkrétním špatném zákoně, který rozšiřuje oblast státních zásahů do lidských životů. To je přímým opakem liberalizace.

Byl bych proto velmi rád, aby se další diskuse věnovala tomu podstatnému, tedy meritě věci, čili obsahu tohoto zákona. Není možné vést debatu o jakémkoliv zákoně a nebýt seznámen s jeho obsahem. Věřím proto, že další diskuse bude o skutečném obsahu tohoto zákona a nikoliv o tom, co si někteří lidé myslí, že tento zákon říká.

Ze všech těchto a mnoha dalších důvodů jsem se rozhodl vrátit zákon sněmovně k novému projednání, které, jak věřím, nebude pouze formální a které nebude probíhat ve stínu nátlaku stranických grémií na jednotlivé poslance. V sázce je hodně, mnohem víc, než se na první pohled zdá.

Převzato ze serveru <http://www.stud.cz/gll-dokumenty/staty.phtml>

Společné stanovisko deseti církví k přijetí zákona o registrovaném partnerství homosexuálů

Praha: Níže podepsané církve se společně obracejí na prezidenta republiky a na Senát Parlamentu ČR se žádostí, aby bylo odmítnuto přijetí zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví.

Jsme přesvědčeni, že rodina je základní složkou společnosti a je nenahraditelná. Manželství muže a ženy je důležité pro zdravý vývoj dětí, které potřebují zázemí a pocit bezpečí. To jim dává společenství s otcem a matkou.

Dobře fungující rodina je nejlepším předpokladem zdravé společnosti v budoucích generacích. Demografická křivka v České republice prozrazuje nízkou porodnost, ve které jsme se dostali na předposlední místo ve světovém měřítku. O to důležitější potom je, aby rodině byla přiznána v naší společnosti vážnost a úcta.

Obáváme se, že celková atmosféra české společnosti nepřeje stabilitě manželství, soudržnosti rodiny a péči o děti. Nepovažujeme za náležité jakékoliv snahy o vytváření alternativy k heterosexuálnímu manželství, jakožto nutnému předpokladu zdravého vývoje dětí.

V naší demokratické společnosti není nikdo pronásledován a lidé kromě rodiny vytvářejí různá společenství mezilidské pomoci. Není zde žádný důvod k tomu, aby právě typ soužití homosexuálů byl preferován před jinými.

Domníváme se, že přijetí zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví povede k dalšímu oslabení významu rodinného života a povede k chaosu v hodnotové orientaci, zejména mladé generace.

Jako křesťané jsme přesvědčeni, že naše společnost potřebuje posílit právní a sociální postavení rodiny, jakožto základní jednotky společnosti, včetně odpovědného rodičovství.

Mons. Jan Graubner, předseda České biskupské konference, ThDr. Pavel Černý, Th.D. předseda Rady Církve bratrské, ThMgr. Vladislav Volný, biskup Slezské církve evangelické a.v., ThDr. Kryštof, PhD., arcibiskup pražský a českých zemí Pravoslavné církve, Rudolf Bubík, biskup Apoštolské církve, PhDr. Dušan Tillinger, Evangelická církev a.v. v ČR, Mgr. Josef Červeňák, superintendent Evangelické církve metodistické, Mgr. Jaroslav Pleva, předseda Úzké rady Jednoty bratrské, Ing. Vladislav Donát, předseda Bratrské jednoty baptistů, Pavel Šimek, předseda Církve adventistů sedmého dne

10. ledna 2006

Převzato z www.stud.cz/rp-2006/

Stanovisko Synodní rady ČCE k otázce zákona o registrovaném partnerství

Synodní rada ČCE rozumí důvodům vzniku zákona o registrovaném partnerství v tom smyslu, že zákon se snaží odstraňovat praktické problémy, tvořící překážky soužití osob stejného pohlaví. Občanská společnost už dávno nepřijímá tradiční křesťanskou morálku s dřívější samozřejmostí, tradiční pilíře morálky jsou opouštěny, společnost na sebe bere odpovědnost za tvorbu morálních hodnot nových. V šíři a hloubce změn tradičních hodnot života, ke kterým došlo a dochází je legalizace podmínek soužití osob stejného pohlaví pouze malou částí. Synod Českobratrské církve evangelické v roce 1999 v rámci svého poselství naznačil úkol církve takto: Chceme se učit rozumět jejich (tj. homosexuálů) problémům a zřetelně jim povědět, že ve společenství církve mají své důstojné místo.

Lidé jinak sexuálně orientovaní zůstávají napořád Božím stvořením a patří jim naše láska, úcta a respekt. Chceme být schopni spolužít s lidmi homosexuálně orientovanými a pomáhat jim žít ve společenství s druhými, i s těmi, kteří se na ně zatím dívají přezíravě.

Manželství rozumíme jako jedinečné příležitosti k objevování a prožívání všech krás života a k odpovědnému plnění životních úkolů člověka ve vzájemné věrnosti a důvěře. Proto máme za správné, aby rodinné zázemí pro růst dítěte poskytovalo láskyplné a věrné soužití muže a ženy.

Naopak jsme přesvědčeni, že před lidmi i před Bohem je špatné jakékoliv soužití, do něhož člověk vstupuje, aniž by s právy přijal i povinnosti a trvalou odpovědnost za svého partnera. Podobně špatné je jakékoli soužití, v němž jedna bytost ponižuje nebo zneužívá druhou i soužití, řízené úmysly konzumními, zisťovacími či sobeckými.

Praha, 24. ledna 2006

www.stud.cz/

Průzkum na téma Postavení gayů a lesbických žen ve společnosti

V České republice neexistuje mnoho průzkumů veřejného mínění na téma postavení gayů a lesbických žen ve společnosti. Abychom získali co možná nejpřesnější představu o tom, jaké postoje má česká společnost k těmto tématům, zrealizovali členové občanského sdružení Interaktiv.cz v úzké spolupráci s informační platformou G-Liga, vlastní průzkum.

Pro průzkum byl sestaven dotazník obsahující 10 otázek, které se týkaly čtyř základních témat:

1. postoj společnosti k potřebnosti zákona o tzv. registrovaném partnerství,
2. pojem homosexuality jako takové (její vrozenost apod.),
3. diskriminace gay a lesbické menšiny v české společnosti a její formy (např. pohled respondenta na lesbickou ženu či gaye jako pedagoga nebo kolegu v práci),
4. přijatelnosti výchovy dětí homosexuálními páry a případnou formou výchovy.

Průzkum byl proveden na širokém vzorku obyvatel České republiky v průběhu první poloviny roku 2003. Ke spolupráci byli přizváni studenti sociologie, kteří se podíleli na vyhodnocení průzkumu i na sběru samotných dat. Zároveň pomáhali s metodickým vedením dobrovolníků-tazatelů.

Průzkum na téma "POSTAVENÍ GAYŮ A LESBICKÝCH ŽEN VE SPOLEČNOSTI"

A1. Myslíte si, že je Zákon o společném soužití osob stejného pohlaví (registrované partnerství) potřebný a souhlasil/a byste s jeho schválením?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A2. Máte ve svém příbuzenstvu nějakého gaye nebo lesbickou ženu?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A3. Co je podle vás "homosexualita"?
(otevřená otázka)

A4. Myslíte si, že je citová orientace vrozená?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A5. Myslíte si, že poznáte homosexuálního člověka?

1. Ano (pokračujte otázkou A5a.)
2. Ne
9. Nevím

A5a. Jak, podle čeho?
(otevřená otázka)

A6. Vadilo by vám mít gaye nebo lesbickou ženu jako svého kolegu v práci?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A7. Vadilo by vám, kdyby vaše dítě ve škole učil gay nebo lesbická žena?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A8. Myslíte si, že jsou gayové a lesbické ženy v České republice diskriminováni?

1. Ano (pokračujte otázkou A8a.)
2. Ne
9. Nevím

A8a. Kde a jak se tato diskriminace podle vás projevuje?
(otevřená otázka)

A9. Myslíte si, že je správné, když se k homosexuální orientaci hlásí známé osobnosti?

1. Ano
2. Ne
9. Nevím

A10. Myslíte si, že je správné, aby stejnopohlavní páry měly možnost vychovávat děti?

1. Ano, ale pouze děti z předchozích vztahů nebo narozených díky asistované reprodukci
2. Ano, i v případě pěstounské péče
3. Ano, i adoptované děti
4. Ne (pokračujte otázkou A10a.)
9. Nevím

A10a. Proč?
(otevřená otázka)

S1. Pohlaví respondenta

1. Muž
2. Žena

S2. Věk respondenta

S3. Nejvyšší dosažené vzdělání

1. základní
2. vyučení bez maturity
3. vyučení s maturitou
4. středoškolské
5. vysokoškolské
6. jiné

S4. Velikost bydliště

1. do 5000 obyvatel
2. 5001 - 50000 obyvatel
3. 50001 a více obyvatel
4. Praha

S5. Rodinný stav respondenta

1. svobodný
2. ženatý/vdaná/s partnerem
3. rozvedený
4. vdova/vdovec

S6. Počet dětí

S7. Povolání respondenta

Tisková zpráva z průzkumu - 1. část

Občanské sdružení Interaktiv.cz a G-Liga zrealizovali v první polovině roku 2003 výzkumné šetření na téma „Postavení gayů a lesbických žen v české společnosti“ a o potřebnosti zákona o registrovaném partnerství.

Průzkum byl realizován na vzorku 630 občanů, který svým složením odpovídá sociodemografickému rozložení obyvatel České republiky.

Co je homosexualita?

Mezi obyvateli České republiky převládá názor, že vztah osob stejného pohlaví je svou kvalitou rovnocenný vztahu heterosexuálnímu (53%) a že citová orientace je vrozeným rysem (73%).

Názor o srovnatelné kvalitě homosexuálních a heterosexuálních vztahů zaujímají spíše ženy než muži a lidé v mladších věkových kategoriích.

16% dotázaných vnímá homosexualitu jako vztah založený převážně na sexuální potřebě.

Jen 11% občanů si myslí, že homosexualita je odsouzeníhodná úchylka.

Zákon o registrovaném partnerství

Tři čtvrtiny dotázaných považují vytvoření právního rámce - kodifikaci zákona o společném soužití osob stejného pohlaví - za potřebný a souhlasilo by s jeho schválením.

Tento názor zaujímají především lidé z větších měst, s vyšším vzděláním a lidé mladších věkových kategorií.

Tuto skutečnost potvrzuje i fakt, že neexistenci tohoto zákona považují dotázaní za jeden z prvků signalizujících diskriminaci gayů a lesbických žen v České republice (27 %).

Tisková informace byla vydána 29. 9. 2003.

Konečný přehled došlých dotazníků k 2. 6. 2003:

Došlé z terénu : 630

Z toho okódované : 630

Z toho navstupované : 630

Převzato z www.stud.cz/dotaznik

Státy, kde je homosexualita trestána smrtí

Afghánistán, Írán, Jemen, Mauretánie, Nigérie, Pákistán, Saudská Arábie, Súdán

Státy, kde je homosexuální jednání trestné

Alžírsko, Angola, Bahrajn, Bangladéš, Barbados, Benin, Bhútán, Botswana, Brunej, Burundi, Cookovy ostrovy, Demokratická republika Kongo, Džibuti, Egypt, Etiopie, Fidži, Gambie, Ghana, Grenada, Guinea, Guayana, Indie, Jamajka, Japonsko, Jordánsko, Kamerun, Kapverdy, Katar, Keňa, Kiribati, Kuba, Kuvajt, Laos, Libanon, Libérie, Libye, Malajsie, Malawi, Maledivy, Mali, Maroko, Marshallovy ostrovy, Mauritius, Mongolsko, Mosambik, Myanmar (Barma), Nauru, Nepál, Nikaragua, Niue, Omán, Papua - Nová Guinea, Portoriko, Rovníková Guinea, Samoa, Saharská republika, Senegal, Severní Korea, Seychely, Sierra Leone, Singapur, Somálsko, Spojené arabské emiráty, Srí Lanka, Svazijsko, Sýrie, Šalamounovy ostrovy, Tanzanie, Togo, Tokelau, Tonga, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turkmenistán, Tuvalu, Uganda, Uzbekistán, Zambie, Zimbabwe

Státy, kde je homosexualita legální

Albánie, Andorra, Antigua a Barbuda, Argentina, Arménie, Aruba, Austrálie, Ázerbájdžán, Bahamy, Belgie, Belize, Bělorusko, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Brazílie, Bulharsko, Burkina - Faso, Čad, Čína, Dánsko, Dominikánská republika, Ekvádor, Eritrea, Estonsko, Faerské ostrovy, Falklandské ostrovy, Filipíny, Finsko, Francie, Francouzská Guyana, Francouzská Polynésie, Gabon, Gibraltar, Grónsko, Gruzie, Guadeloupe, Guam, Guatemala, Guinea - Bissau, Haiti, Honduras, Hongkong, Chile, Chorvatsko, Indonésie, Irák, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Jižní Afrika, Jižní Korea, Kambodža, Kanada, Kazachstán, Kolumbie, Komory, Kongo, Kostarika, Kypr, Kyrgyzstán, Lesotho, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Macao, Madagaskar, Maďarsko, Makedonie, Malta, Martinik, Mexiko, Moldávie, Monako, Namibie, Německo, Niger, Nizozemsko, Nizozemské Antily, Norsko, Nová Kaledonie, Nový Zéland, Panama, Paraguay, Peru, Pobřeží Slonoviny, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Réunion, Rumunsko, Rusko, Rwanda, Řecko, Salvador, San Marino, Slovensko, Slovinsko, Spojené království (Velká Británie), Spojené státy americké, Srbsko a Černá Hora, Středoafriická republika, Surinam, Svatá Lucie, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Tádžikistán, Tajwan, Thajsko, Tibet, Turecko, Ukrajina, Uruguay, Vanuatu, Venezuela, Vietnam

Státy se zákazem diskriminace leseb a gayů či partnerskými výhodami

Brazílie, Bulharsko, Ekvádor, Chorvatsko, Itálie, Izrael, Jižní Afrika, Kanada, Litva, Malta, Mexiko, Namibie, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Rumunsko, Slovinsko, Spojené státy americké (různě dle jednotlivých států), Švédsko, Švýcarsko

Státy, kde je uzákoněno registrované partnerství či obdobný svazek

Argentina, Austrálie, Česko, Dánsko, Finsko, Francie, Grónsko, Island, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Spojené království (Velká Británie), Švédsko

Státy, kde je povolena adopce

Tasmánie (Austrálie), Západní Austrálie (Austrálie), Dánsko, Island, Nizozemsko, Spojené království (Velká Británie), Spojené státy americké (s výjimkou Arkansasu, Floridy, Mississippi a Utahu), Španělsko, Švédsko

Státy, kde je LG párům umožněno manželství bez adopcí

Belgie, Kanada (Alberta, Manitoba, Nové Skotsko, Nový Brunswick, Severozápadní teritorium, Nunavut, Ostrov prince Edwarda)

Státy, kde je LG párům umožněno manželství i adopce

Kanada (Britská Kolumbie, Newfoundland a Labrador, Ontario, Québec, Saskatchewan, Yukon), Nizozemsko, Massachusetts (USA), Španělsko

Převzato z www.stud.cz